

DEO DUCE ET AUSPICE CHRISTO!
DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA,

48.

33.

DE

AFFECTIBUS SE- NUM SALOMONÆIS,

Quam
AUTORITATE & GRATIOSO AMPLISSIMÆ
FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU,
IN ILLUSTR^a ac PERANTIOVA ELE-
CTORALI ACADEMIA HIERANA,
SUB PRÆSIDIO

*Viri Nobilissimi, Amplissimi, Excellentissimi
atq; Experientissimi,*

DN. JUSTI VESTI,

MED. DOCT. ANAT. CHIRURG. ac BOTAN. P.P.
CELEBERRIMI, FACULTATIS MEDICÆ ASSESSO-
RIS & p. t. DECANI GRAVISSIMI,

Domini Patroni atq; Promotoris sui obsequiosè
colendi,

PRO

LICENTIA

Summam in Arte Medica Adorem Apollinarem,

Honores supremos & Doctoralia Privilegia rite capessendi,

Publicæ ac placidæ Eruditorum censuræ sistit

AMBROSIUS Stegmann

Wettinò Saxo,

IN AUDITORIO MAJORI HORIS CONSVETIS,

Ad diem Maji Anno 1692.

ERFURTI, Characterè KINDLEBIANO.

VIRIS

PERILLUSTRI ac MAGNIFICO,
ILLUSTRIBUS, GENEROSISSIMIS
& EXCELLENTISSIMIS,

DN. CAROLO A DIESKAV,
HÆREDITARIO DOMINO IN DIESKAV & LO-
CHAV, SERENISS. ac POTENTISS. ELECTOR. BRANDENBURGIC.
REGIMINIS, QVOD HALAM ILLUSTRAT, ut & AULICO CONSILIARIO
SPLENDIDISSIMO, REDIDUUMQVE PROVINCIALIUM
DIRECTORI GRÆVISSIMO.

DN. JOSIÆ A VELTHEIM,

HÆREDITARIO DOMINO IN OSTRAV, HARPKE & GLODORFF.

DN. BURCHAR-
DO A BODENHAUSEN,

HÆREDITARIO DOMINO IN BRANDIS, RADIS, WOLFFIGERO-
DA, SELLSTEDT, &c. &c. SERENISS. ac POTENTISS. ELECTOR. SAXON.

JUDICII AULICI ASSESSORI SPECTATISSIMO.

DN. OTTONI CHRI-
STOPHORO aus den Winkel/

HÆREDITARIO DOMINO IN WETTIN & BRANDIS.

DN. CHRISTIANO FRI-
DERICO A SCHULENBURG,

HÆREDITARIO DOMINO IN SCHOCHWITZ, LUBSDORFF,
ERDEBORN & LUTGENDORFF.

Mœcenatibus, Patronis ac Dominis suis gratiosis

inscribit, offert, dedicat in devotissimi Animi signum specimen

hoc Inaugurale observantissimus Cliens

Ambroise Stegmann/Medicin. Doctorandus.

J. N. S. S. T.

PROOEMIUM.

SI Mortalium conditionem ab ovo, ceu dicunt, accuratiori mentis acie contemplamur & examinamus, non immeritò exclamare tenemur cum *Plinio* l. 3z. H. N. OMNIS ÆTAS MISERIA EST! Quibus verbis non admodum dissona loca passim in Sacro Codice occurrunt, humanam miseriam graphicè depingentia. Ad Ætatis Hominum gradus ascendens, eosque expendens, sapientissimi *Seneca* iudicium inveniet l. 3. Q. N. expositum, cum dicit: *Infantia, Pueritia, Juventuti sua sunt mala, sed Senectuti plurima, gravissima.* Hinc malam ætatem qui dixerunt Senectutem, non malè dixerunt:

Nam res plurimas pessimas, cum advenit, affert,

A i

lamen-

lamentatur *Bion* apud *Laertium*. Et ut verbo me expediam: Morbum esse ipsam Senectam, cum *Phormione Terentiano* Act. 4. Sc. 1. dico, & quidem satis molestum, qui naturaliter in nos, non violenter irrumpit, sed sensim, & quasi sine sensu irrepit, ut *Senec.* l. 1. de Ir. c. 5. illam verbis, licet à vero Numine alienis, describit. Quot autem quantique Morbi Senum sint, non difficile est intelligere, aut difficultimum enumerare. Nam nomen ipsum, languoris calamitatisq; plenissimum, indicat & ad spectus ipse Senum illos patefacit: Quid enim aliud est videre Senem trementem, incurvum, canum, imbecillum, infirmum, quam cernere morientem vivum, aut viventem mortuum? *Cic. Consul.* *Senes non sunt sine querela,* ingemiscit *Bernhard. Gordonius* l. 16. de conservanda vita, quoniam à vertice capitis usque ad plantam pedis non est in eis Sanitas. Segnescunt iis vires & Corporis & Animi: Si excutias corpus, hebes est, si animum, itidem est, aut mox erit. Si memoriã consideres, obtusa est. Si ratiociniũ, Pallas, quam ex cerebro Jovis profiluisse Poetæ cantarunt, parum propitia est. Quem Sensuum torporem & decrementum eleganter *Plin.* l. 7. c. 50. sensibus quasi in tabula lustrit, quando dicit: *He-*

bejcm78

*bescunt sensus, membra torpent, præmoritur
 visus, auditus, ingressus, dentes etiam ac ci-
 borum instrumentum.* Morbi catervatim in-
 gruunt, Catarrhi, Vigiliæ, Tussis, Scabies, Pru-
 ritus, Indigestio, Retentio Urinæ, & quæ sunt
 sexcenta alia, eaque molestissima & importu-
 nissima, quæ miseros Senes ad ipsam usq; mor-
 tem comitari solent, & quæ Artis nostræ Oracu-
 lum hinc inde in scriptis suis proposuit, atq;
 Perfectissimus Naturæ Mysta in ECCLESIA-
 STE SUO CAP. XII. non solum acutè, sed &
 ornatè delineavit. Personæ propterea istæ mi-
 serabiles & commiseratione dignæ non im-
 meritò in JURE varia Privilegia & Immunita-
 tes concessas habent: Ita & Medici eidem Se-
 nio tranquillo & à variis morborum insultibus
 immuni conservando assurgunt, sæpeque pe-
 culiari consideratione Illorum affectus in pra-
 xi examinant. Si licet, libet & mihi loco Spe-
 ciminis Inauguralis AFFECTUS SENUM
 secundum seriem SALOMONÆAM ad ven-
 tilationis incudem revocare; Inquisiturus
 quippe sum in naturam Ipsorum, simulque o-
 stensurus in quantum, & quomodo curari
 possint. Faxit itaque DEUS, Senum unicum
 solatium, ut propositum hoc meum cedat
 FELICISSIME!

THES.

THES. I.

N nulla igitur Ætate, præter infantiam corpus imbecillius est, ac in **SENECTUTE**, cuius Potentiæ ad unum omnes adeo sunt prostratæ, ut quod ante solebamus, amplius jam expedire non valeamus. Tota nempe Calidi Innati, Humidique crasis est inversa, & mutata in frigidam, siccam & excrementitiam, ut hinc neq; pes, neq; manus, neque ulla alia pars suum perfectè exequi possit officium. **VENTRICULUS** Corporis nostri, non vanus semper Interpres, Judex & Coqvus, cæterarumque Partium Famulus communis, alioquin in firma ætate alimenta ab ore ingesta, & beneficio dentium concissa, in molendinaque farinacea quasi contusa, nec non salivali humiditate imbuta, imprægnata & soluta, veluti in Retorta tubulata, seu vasculo destillatorio nativo suo (qui à Sangvine arterioso Spiritibusque influentibus in vigore conservatur) & adjacentium, vel vicinarum partium, **HEPATIS** nimir. **LIENIS** & **OMENTI**, ipsiusque etiam cibi & potus assumpti fermentatione incensa, magis magisque excitato calore benè coquit, ac digerit, & vi fermentationis felicissimè solvit, eorum vincula destruit & in massam uniformem cremori pitifanæ similem, **CHYLUM** nonnullis dictum, redigit.

THES. II.

Hinc porro in integræ ætatis ac sanitatis corporibus, ab inutilibus ac fæculentis, partes alimentorum sanguini reparando utiles segregantur, ubi accedente dein blanda in Intestinis, seu ventriculo prolongato, & ex adfluxu bilis & succi Pancreaticici facta effervescencia, unitorum secretio, & unitorum concretio actu celebratur & sic laudabilis, nullisque peregrinis particulis imprægnatus **CHYLUS**, in vasa Lactea propellitur, & dein per vasa Mesenterica & Thoracica Sangvini circa venam Axillarem infunditur, & de-

mum

num in ipsum Cordis thalamum introducitur. De quo negotio si placet, plura videantur in *Louuer. Tr. de Cord. p. m. 219.* Scybalæ verò seu partes excrementitiæ & fæculentiæ per **INTESTINA CRASSA**, & ultimum demum **RECTUM** exonerantur vel egeruntur, ut hinc is demum sanus dicendus sit, qui benè **INGERIT, DIGERIT & EGERIT.**

THES. III.

Contrarium autem se prodit in **SENI**BUS. Hi enim non perfectè alimenta ingesta in ore valent contundere, contoscindere ac conterere, quia tùm ab humidi & calidi nativi absumptione dentium radices macriores tenuioresquè evaserunt, & alveoli ampliores, ut hinc dentes firmiter contineri nequeant; tùm à nimia humiditate excrementitia, dentium compages & vincula, gingivæque laxatæ sunt, ut sic miseri Senes nolentes dolentes edentuli fieri cogantur. Quem affectum Sapientissimus Regum in his describit verbis: *Molentes otiantur in numero minuto: Wenn müßig stehen die Mülser / daß ihr so wenig worden ist / und die Stimme der Mülserin leise worden ist /* hoc est: Dentes, qui aliàs cibos solidiores conterunt, jam ob vacillationem & paucitatem officium suum non amplius faciunt. Dentes enim molendinæ farinacæ se ad instar habent, ut enim in molendinis unus lapis molaris circumgyratur super alterum immobilem, & ita frumentum conterit, eodem etiam modo instituitur masticatio, commotione maxillæ inferioris, immobili manente superiore.

THES. IV.

Neque **SENES** postea in **VENTRICULO**, jam jam debili, caloreque suo nativo & adjacentium Partium quodammodo privato, fermentoque naturali immutato, male ore ingesta alimenta possunt **DIGERERE & coquere**: Hinc quia non facilè corrigi potest in secunda aut tertia primæ Coctionis vitium (nam juxta *Helmontii* effatum *Pract. Humorist. pass. decept.* Non itur ad secundum aut tertium, nisi
per

per absolutum primum) multo minus Ore malè INGESTA & in Ventriculo imperfectè DIGESTA, possunt EGGERE. Qualis enim Masticatio, talis Coctio, & per consequens talia excrementa & excrementorum Egestio. Proinde hinc tot illa, & penè infinita alia mala, quibus miseri Senes sæpius sunt obnoxii, oriuntur.

THES. V.

Laborat VENTRICULUS in Senibus imprimis Cruditatibus & Inappetentiâ. Cruditates verò in illis oriuntur ex vigoris & Spirituum defectu, quem æquè partes aliæ ac ventriculus persentiscunt, ac produnt, quatenus præsertim legitimo suo fermento destitutus ventriculus immemor est Chymi legitimi conficiendi. Porrò in Senibus fibræ & parietes Ventriculi redduntur laxiores & flaccidi, ut alimenta non queant ritè comprimi, & sic alimenta indigesta abire necesse habeant in materiam putrilaginosam, acidam, viscidam & nidorosam, quæ dein in Ventriculo residua partim pòdere suo tonum Ejus semper laxiorem efficit, sicque ad comprimendum magis magisque ineptum reddit. Partim visciditate, tenacitate, aciditate ac nidorositate sua plicis Ventriculi & Intestinorum se insinuat, parietes aggravat, distensiones continuas, lancinationes, tormina, phlogoses, murmura, flatu, ructus, sputationes & sexcenta alia, Catarrhorum nomine quoque involuta, producit.

THES. VI.

Imminuitur Appetitus Ciborum subinde ex causis dictis, quando defectus humoris fermentationi atque digestioni ciborum aptus deest, & adiscit vitiosam ac peregrinam acrimoniam, aut iners & segne redditur à cruditatibus viscidis in Ventriculo hærentibus, quæ obruunt & obtundunt fermentum, ut nequeat spicula sua exerere in sensiles partes ventriculi, hinc Cibi non adeò arrident illorum palato. Interdum & Senes alimenta intensius appetunt, & copiose ingerunt, sed cruda & planè immutata *ava* vcl *igro* iterum egerunt.

gerunt. Quod vitium oritur ab acrimonia & aciditate nimia succi fermentativi, qui rodit nimis & colliquescere cogit alimenta. Nam rarum contingens est, quod *Petrus Castellus*, Professor in Sicilia Messanæ de se ad *Panarolum* scribit: Ego, ait, licet Senex ultra LXX. sim, corpore tamen & mente valeo, manus, pedes, oculi bene se habent, in horto meo adhuc laborare queo. Non sum senex *catarrhosus*, *flatuosus*, *podagricus*, sed *ventriculus* mihi validus est, & melior, quam dum juvenis eram, nullus cibus mihi nocet, bene prandeo, melius coeno, noctu studeo vigilo, quantum volo in lecto dormio, quantum sufficit, de ambulo ut juvenis quilibet, mihi manus non tremunt, ut aliis Senibus.

THES. VII.

Egestio læditur in Senibus tum excessu, tum defectu in Alvo lubrica vel tenaci; item in suppressione, effrenove fluxu Urinæ, aut stranguria &c. ad quos affectus Divinus Autor sic alludit: *Clauduntur ostia in platea: Wenn die Thüren auff der Gassen geschlossen werden.* Confipatur, autem alvus in Senibus multis ex causis. (1.) Quia Natura in Senibus ob debilitatem est Segnis, & interdum etiam ob bilis defectum non sentit stimulum. (2.) Ab assumptorum ob diminutam appetentiam paucitate, ex qua resultat fecum raritas, quæ expultricem non admodum sollicitat. (3.) Quia humores excrementitii ex mala digestionem & vitâ Senum ut plurimum otiosâ & sedentaria (cui indulgere virium imbecillitas cogit) redduntur parci, tenaces & viscosi. (4.) Quia viâ, sc. Intestina, non bene sunt constituta, tum ab intemperie illorum frigida vel sicca, vel per se, vel per consensum ab intemperie partium vicinarum introducta, tum ab Intestinorum fibris corrugatis, & exsiccatis vid. *Hippocr. Aph. 54. d. 2.* tum denique ab obstructis à pituita viscida Intestinis. In quibusdam etiam Senibus alvus est fluidior, tum ob laxitatem & humiditatem nimiam excrementitiam, tum ob cruditatem acidam Intestina stimulantem, tum denique ob du-

B

riora

flora, cruda vel flatulenta assumpta, quibus tonus languidus à langvore Spirituum resistere aut contrarium imperare non valet. His si accedunt aliæ injuriæ, frigus & similia, malo illi majus & accedit incrementum. Sic sæpè Senes loco excretionis feminalis alvum solvunt, & thalamum conjugalem stercoreant, præcipuè si stimulantibus, vel alvum solventibus usi fuerint, vid. *Rolsnck. de partib. genitalibus.* Hinc in jocos & diæterium abiit: *Senes pro propitia & voluntaria venere, habere involuntarias cacariunculas & mictiones*; vid. *Lucian. Dial. Terps. & Plut. p. 253.* rationem reddit *Plutarch. in Q. N. T. l. p. 924. 6.* quia Senes tremunt & horrent, & alvi ideo humectantur, veluti iis, qui imaginando periculum concipiunt, cum nimirum sentiant se amaxiæ suæ juvenulæ non esse sufficientes. Germ. dicunt: *Es wird ihnen salv. hon. scheißangst / vel scheißbange.*

THES. VIII.

RENUM & Vesicæ Actio læditur circa urinam emittendam, & planè tollitur in ISCHURIA, diminuitur in DYSURIA & depravatur in STRANGURIA. Quæ vitia in Sacro textu his dantur verbis: *Confringitur rota super Cisternam, und der Cymer zuleche am Born/ und das Radt zubreche am Born.* Ex his verbis vel cæcus etiam colligit, Salomonem perfectissimum fuisse Anatomicum. Experimentum enim mechanicum, quod sumfit de cisterna ejusq; rota, nil nisi intimam & exactissimam corporis humani peritiam sapit. Quod Excellentissimus Dn. D. *Wedelius*, Magnum illud Medicæ Artis Oraculum, Præceptor quondam & jam Patronus meus nunquam satis laudandum, dudum oluit, & in Physiologia sua subtilissima S. 3. c. 21. & Exercitat. Medic. Philologic. 3. Decad. 3. doctissimè enodavit. *Res ner, dicit, cisterna adinstar sunt, ex quibus aqua, vel urina, blandè licet, destilat per pelvum tanquam infundibulum, & Ureteres velus canales in vesicam, & mediante urethra effluit.* Rota aut

tem seu machina hydraulica tum continuitatem adionis rotat, tum ipsam Renum structuram. Renum enim interior gibbosa pars si dissectetur, & caruncula papillares separentur, tubuli tunc lymphatici, accuratiori oculorum acie examinati, stellati quasi apparent, sive rotæ lineas aut figuram quasi representant. Cessat autem in ætate senili cysternæ, rotæq; id est Renum & vesicæ actio multis ex causis (1) ob coctionem debilem, (2) à Spiritibus flatulentis, (3) à Renum, fibrarumque transversarum, vesicæ &c. contracta Intemperie frigida, inflammatione, abscessu, vel exulceratione; hinc officio suo non ritè fungi, sanguinem non attmittere, minus multo serum segregare valent. (4) Si ureteres, cervix vesicæ ac meatus urinarius à pituita viscida, calculo &c. obstruuntur. Incontinentia urinæ illis accidit, quibus vasa urinaria nimis sunt laxa & sphincter vesicæ laxus, cui & malo aliæ causæ plurimæ procatarcticæ & ~~perniciosæ~~ ansam præbere possunt. Stranguria natales suas ducit vel (1) à calculo acuto, (2) à Seri & urinæ acrimonia & mordacitate, (3) ab acore urinæ permisto, (4) Pure, à purulentis renibus, aut rupto alterius alicujus partis abscessu in vesicam derivato, (5) à pituita salsa, (6) ab exulceratione vel excoriatione interioris vesicæ, (7) ab assumtis variis fermentescibilibus & acribus, (8) à Retentricis facultatis ob causas modò commemoratas in vesica depravatione ac irritatione. Sic & illi Senes, qui Veneri juvenes strenuè litârunt, sæpius stranguriam patiuntur ob vias urinarias magis calefactas & exsiccatas, aut fortè propter humores acres & stimulantés corporis, qui nondum in Senectute prorsus evanuerunt.

THES. IX.

Lubet & hic, cum de Excretis & Retentis agamus, quædam de obstructione mensium in sequiori, ut & de Seminis Retentione in utroque sexu inferere. Nulla quidem sanguinis excretio naturalis & ordinaria est, quam quæ sexui

femineo (nisi forsitan quis hæmorrhoides illi fluxui annumerare velit) singulis mensibus, tum ob singularem DEI & Naturæ ordinem, & sine dubio propter auram feminalem in sanguinem redundantem, tum & propter ferosiores sanguinis, turgescentiam & fermentationem evenire solet. Incipiunt autem plerumque post secundum septenarium, anno nimir. 14. ubi ad sobolis procreationem aptæ esse incipiunt, quamvis & interdum cum citius (quando malitia supplet ætatem) tum tardius erumpant, ut observationes hinc inde prostant. Sic observavi annos 12. natæ alicui puellæ plethoricæ & lascivæ, bis in mense sua fluisset ^{καταύθνισ}, & cuidam post vigesimum sextum demum annum erupisse. Cessat hic fluxus utpl. septimo septenario, & post quinquagesimum annum subsistit, tum quia feminæ tunc temporis ad concipiendum ob sanguinem pauciores & virium debilitatem ac spirituum genitalium defectum non amplius sunt idoneæ, tum quia serofitas sanguinis ab ingruente siccitate & frigiditate suam turgescentiam & fermentationem amittit. Omnia quippe, quæ volatilitatem sanguinis invertunt, mensium quoque defectum pariunt. Observavi tamen & mulierem in laboribus rusticis natam, quæ anno quinquagesimo septimo adhuc peperit, quæ & mihi post duos annos retulit, se adhuc singulis mensibus suis gaudere menstruis. Magnas itaque feminæ hæc Senes subeunt mutationes, magnosque hinc inde patiuntur morbos ex defectu & retentione suorum menstruorum, ut cephalalgiam, cachexiam, palpitationem Cordis, phlogosin, lancinationes, doloresque varias, Arthritidem, paralyfin, Apoplexiam, suffocationes & alias affectus hystericos & quæ sunt sexcenta alia, de quibus consulantur Practici.

THES. X.

Sic feminis retentio utriusque sexui etiam multas inferre potest mutationes. Cum & senes à corruptione & acrimonia

nia feminis sapius adeo torqueantur, ut ex pruritu nesciant, quid sibi velint. Salaces enim dicuntur a sale, & noster vulgus dicit: **Die alten Böcke und Ziegen lecken auch gerne Salz.** Sic novi virum ferme octogenarium, qui viduus ex feminis retentione furorem melancholicum patiebatur, cum vero post multa incassa adhibita remedia iteraret matrimonium, quam celerrime liberabatur a suo malo. Sic *Placerus* l. 1. c. 3. Præf. de nobili Matrona alioquin honestissima refert, quod propter feminis & mensium retentionem tanto furore fuerit correpta, ut tam homines, quam bestias ad congressum verbis, gestibusque turpissimis invitare non erubuerit.

THES. XI.

Stat Sententia in Scholis medicis usitatissima: *Qualis Chylus, talis sanguis, qualis sanguis talis Spiritus, qualis Sanguis & Spiritus talis Sanitas & Vitalitas.* *Matre enim existens mala vix melior, quin deterior sapius presumitur filia.* Cum itaque in præcedentibus thesibus plurima vitia ex chylosi læsa orta dederim, ordo me jam trahit ad ipsius sanguinis vitiosam diathesin. *Divinus à me aliquoties allegatus Autor sanguinis & Cordis conditionem considerans, allegoriam sumit de Sole dicens: Quando Sol obtenebrescit. Wenn die Sonne finster wird.* Sicuti enim in Macrocosmo præest Sol, qui Cor mundi vocatur, & quasi Dux & Moderator reliquorum luminum, Princepsq; benignissimus existens effluviis suis, radiis, caloreque omnes res sublunares fovet, conservat & auget. Sic & Cor nostrum, tanquam Sol Microcosmi (ad mentem illorum, qui comparatione inter Macrocosmum & microcosmum instituta delectantur) omnibus aliis partibus etiam remotissimis præest, & benigni sui vivifici, vel vigorem largietis, calidi & humidi influxu & refluxu refocillat easdem, quæ, malè alioquin habente illo principio vel causâ, cum suo

purpureo rore, non possunt diu aut bene subsistere, legitimasq; suas functiones edere.

THES. XII.

Chylus nempe, ut jam antea diximus per vasa lactea, mesenterica & thoracica circa venam axillarem sanguini infunditur, & per Venam Cavam in dextram Cordis Auriculam vehitur, quæ dum se comprimit, illum in dextrum Ventriculum pellit, quo repleto Cor dilatatum pulsus edit, sanguinemq; sese constringendo impetuosè protrudit per venam Arteriosam, (arteriam pulmonalem recentioribus dictam) ob valvulas foràs spectantes in Pulmones, à quibus Sanguis redit per Arteriam Venosam seu venam pulmonalem ob valvulas intrò spectantes, in sinistrum Cordis ventriculum, ex dicto hoc ventriculo porrò sanguinis circulatio procedit per auriculam sinistram in Arteriam Aortam seu Magnam. Per cujus partem descendentem, & quidem in progressu per Arteriam Cœliacam hujusquè ramum sinistrum splenicum ad LIENEM, & simul per Vasa brevia, ab hoc orta, ad VENTRICULUM, nec non PANCREAS per sparsa ab eodem vasa. Pergit præterea sanguis per dextrum Arteriæ Cœliacæ Ramum & Venam Portam in HEPATIS parenchyma. Per Mesentericam verò superiorem & Inferiorem ad INTESTINA & MESENTERIUM, Ejusquè glandulas. Porrò profluit sanguis per Arterias Renales ad Renes. Per Arterias Lumbares ad Medullam vertebris inclusam, vicinosquè musculos. Per Arterias autem spermaticas ad Testes, eorundemquè Parastatas in Viris, in feminis verò per easdem Arterias, ut & Iliacas, harumq; propagines Hypogastricas, Musculus Epigastricas, Pudendas &c. tendit ad Ovaria, cervicem Uteri què fundum, ut & in utroquè sexu ad vesicæ cervicem, deniquè per Arterias cruales externas atquè cutaneas & internas prorumpit in pedes.

TH. XIII.

THES. XIII.

Ut & superiorem hydraulicæ machinæ in Microcosmo nostro existentis conditionem leviter attingam. Ascendit Sanguis per Truncum Aortæ ascendentem, & quidem per Ejus ramum subclavium, & ab hoc enatas Arterias Mammarias ad Mammæ, & per procedentes à subclaviis Arterias Intercoſtales superiores ad latera pectoris, ex quibus ad humerum & cubitum, extremamque denique manum in exporretis Arteriis Axillaribus purpureus ille & vivificus corporis humani ros pervenit: Porro per Arterias Carotides vel Saporarias pergit, quæ unâ cum Cervicalibus partes capitis & colli anteriores ac posteriores, item externas & internas variorum ramulorum adminiculo irrigant. Fertur infimul ex dictis vasis portio sanguinis ad glandulas videlicet Parotides vel maxillares tam inferiores, quam superiores, ex quibus stillat notus ille latex oris Saliva, primum illud menstruum cibus in ore volutis accedens, aliosq; usus faucibus largiens. De hinc ex dictis istis sanguiferis Arteriis portio sanguinis Uvula, Gingivis, tonsillis, faucibus, oculis, frontis craniique involucris, & ipsi denique cerebro communicatur.

THES. XIV.

Læditur autem sanguificatio in senibus, (1.) Ratione Efficientis, nempe Cordis secundum Harveyum, sed principii rarefactivi rectius in vivifico Rore purpureo exhausti quadantenus atq; debilis, ut ideo partes variæ sentiant simul illorum defectum, quatenus nimirum calor in iis est obtusus, principiaque vitalia tam debilia, ut non possint ritè elaborare ex sanguine p. n. constituto nutrimentum conveniens, veluti Ecclesiastes loco citato negotium hoc exponere videtur his verbis: *Antequam consumatur vita aurea: Ehe demum die güldene Ouelle verlauffe/* i. e. antequam calidum innatum & humidum radicale, quibus vita Homini conservatur, deficiant. Aurum enim videtur cum celesti nostro calore & rutilan-

rutilanti eximio sanguine sympathiam & familiaritatem indicare. (2) Ministrantes reliquas partes & viscera, sanguinem depurantia, & aliis rationibus sanguinis integritati inservientia, videlicet Hepar, Lien, Pulmo, Renes &c. Regis ad exemplum nimirum Cordis non melius sæpè habent, quatenus nimirum ex sua culpa sunt debilia, & ex inordinatis Chyli vitiosi fermentationibus, atque ab his dependentibus ac subsequenter aliis cruditatibus, eorum fermenta simul sunt enervata, & sic tota massa sanguinea infecta. Ex his defectibus itaque sanguinis atque reliquorum humorum variorum, sanitatis athleticæ fons purus neutiquam sperari potest. Destitutus enim sanguis legitimis spiritibus vitalibus, ut & qualitatis variæ desideratæ conditione, quatenus ille non existit moderatus, blandus, fluidus & agilis, sed ex defectu feri fluidi quandoque plus justò viscidus aut reterridus, & flatulentis, acribus, scorbuticis, vitiosis particulis imbutus, quid boni ex his polliceri possumus senum tranquillæ Corporis œconomix?

THES. XV.

Ex fonte itaque isto corrupto non possunt non Senum Langventium varii promanare insultus noti; videlicet vitium Langvor, & Facultatum plurimarum Animalium, vitalium ac Genitalium decrementum. Porro observatur Palpitatio & tremor cordis senibus molestus, quia viscidus & exhaustus sanguis cordi non inservit pro legitimo circulationis & motus negotio, & propter acres, acidas & sylvestres accitas particulas, in pericardii fortassis latice latentibus, inpatiens & inquietus in sanguine & corde motus provocatur. Dicti etiam vitiosi humores sine dubio Marasmo, Pruritu corporis, scabiei &c. non raro ansam evidentem subministrant, uti thesibus subsequenter plura de de hisce suppeditabo.

THES.

THES. XVI.

In specie autem senes ob serum excrementitium sunt catarrhosi & sputatores, quod & sapientissimus Regum his verbis intendit: *A pluvia de lapsa revertuntur nubes fecundæ, & nemo non novum metuit sillicidium*: Wenn Wolken wieder kommen nach den Regen/ i. e. quando in senibus una defluxio catarrhalis excipit alteram ex lymphæ variæ & glandularum pariter corrupto statu, quem ex mare sanguifero & visceribus corruptis contrahunt, de quo malo scitè *Clementius Clementinus* Lucubr. p. 7. philosophatur: *Senectus, inquit, similis sordido autumno est, in quo pluvia est venti sicut in senibus catarrhi & omnia genera malorum crebrescunt*. In senibus enim coctio viscerum, ceu liquet ex hæcenus dictis & non ignota senum conditione, est debilis, & tales humores crudi, viscidi & ex cremenitii quotidie generantur, qui post dictos affectus & Pulmonum bronchia, spongiosamque substantiam obsidere sunt apti nati. Si obstructio ingruit vehementior oritur Catarrhus suffocativus: Quicquid enim Apoplexia est in cerebro, id catarrhus suffocativus in pulmonibus, dum in cavernulis & poris spongiosis pulmonum obstructio deprehenditur, quia nullibi in corpore magis liberæ viæ requiruntur, quam in Pulmonibus, ejusq; vasis pro aeris reciprocatione.

THES. XVII.

Ab eodem ferme principio oritur & Tussis senum, quatenus nimirum pituitosi, viscidi, crassi, acidi, salsi, muriatici & inæquales humores aut in pulmonibus separantur, aut in asperam arteriam incidunt illamq; irritant.

THES. XVIII.

Perfrequenter etiam Difficilis Respiratio & Angustia Præcordiorum, senes in mitiori gradu, quam in suffocativo, paulò antè dicto, catarrho affligunt, quia nimirum Spiritus ad respirationem legitimam sufficientes deficiunt, vel

C

qua-

quatenus viscosi & pituitosi humores per Pulmonum cavernosam substantiam non possunt rectè traduci, sed in iisdem potius coagulantur: Quibus enim eductis per tussum, dispnoea remittit. In valde senibus cartilaginei sterni aliquando osses fieri, Anatomia detexit, & hinc nonnulli respirationis difficultatem, quæ in illis observata fuit, deducere volunt: Id quod de aliquali difficultate concedi fortè potest, præsertim si & musculis intercostalibus senilium spasmodicorum humorum portio inacta inhæreat, eosque immobiles reddat, quoniam in respiratione naturali, dum deorsum sternum trahitur, aliquem circa costarum cum cartilaginibus sterni motum observare licet.

THES. XIX.

Si Respiratio sit difficilior, crebra, anhelosa ac cum sibilo quodam, dicitur Asthma, arguitque majorem viscosi humoris copiam. Cum ASTHMATA qua talia non oriuntur, nisi antecesserit vel Tusis, vel Catarrhus: Non enim cum Veteribus & Recentioribus quibusdam materiam illam pituitosam à capite delabi, & per Laryngis rimulam descendere statuo, siquidem magis credo, materiam illam humidam, partim in ipsis Pulmonibus gigni, partim per Vasa Lymphatica, Asperam Arteriam, omnemque spiritalium viarum ambitum coronantia, & per glandulas, poros, ductusque exiguos in Asperam Arteriam, ipsiusque canaliculos vel bronchia penetrare dico cum SCHNEIDERO de Catarrh. I. 3. c. 4. & 5. Spiritus etiam dissipati & imminuti in SENIBUS sæpè causantur hunc affectum, quatenus insufficienter per nervos intercostales & par nervorum vagum, quod Pulmonibus & Ventriculo prospicit, influunt, nec rectè stringunt, motumque Pulmonum sic impediunt: Hinc & anicularum decrepitarum Asthmata chronica ad urinam usque illas concomitari solent. Atque sic accusatæ in præcedentibus Thesisibus visciditati fortassis, & subinde spasmodi-

modicus humor & materia se jungit, unde Pulmones, tandem tanquam à calore constricti, corrugantur, nec legitime se expandere, atque sic necessarium respirationis negotium expedire valent; veluti HELMONT. *Tract. Asthm. & Tuss.* §. 68. it. *Cathar. delir.* §. 38. istiusmodi in Asthmatis accusata causa fortassis non est vanus vel ridendus.

THES. XX.

Porro etiam MALUS CORPORIS HABITUS seu CACHEXIA, & MARASMUS SENECTUTI imminent. Nares nimirum senibus sunt acutæ, oculi concavi & caliginosi, tempora collapsa, auriculæ frigidæ & contractæ, cutis circa frontem dura, arida & rugosa, Color totius faciei ingratus. Ex labiis dentes, si qui adhuc residui, vel septo suo destituti, vel denudati facile apparent. Vox illis, (quæ per appulsum Lingvæ ad Palatum & dentes per labiorum mutuam conjunctionem, inferiorisque labii ad dentes superiores applicationem articulatur, ut quid significet, intelligi possit,) non amplius clara est, sed humilis, tenuis, exilis ac rauca, & sic etiam *Ostium istud in humilitate vocis clauditur, alsdem wird auch diese Thür auff der Gassen geschlossen/und die Stimme der Müllerin wird leise;* quia Senes ostia labiorum raro aperiant, vel illos multum loqui piget. Collum in illis attenuatum & longius inæqualeque cernitur, dum Cartilago scutiformis, pomi Adami ludibria infamata, insigniter protuberat: Germ. dicunt: *Der Adams-Äpfel henge ihm weit heraus.* CAPUT & Humeri, quæ membra erant in juventute erecta, ita se incurvant, ut Senes non aliter incedant ac illi, qui admodum timidi ac meticulosi sunt: De quibus SACER TEXTUS sic dicit: *Excelsa timent & fortissimi mutant in via: Da sich auch die hohen fürchten / und scheuen auff dem Wege.* Incurvatio autem maxime iis Senibus accidit qui proceræ suæ staturæ. *Hec, inquit Hippocr. d. 2. Aph. 54. Juvencibus liberale*

beralis est, nec indecora. Senescibus verò inutilis ac deterior
breuiore staturâ. Proceri autem in sacris dicuntur: Viri men-
surarum Num. XIII, 33. Otto M. magnus mole corporis, om-
nem Regiam ostendebat dignitatem, senio autem confe-
ctus inclinatus & in curvus incedebat, Wittichindo 2. Ann. p.
22. teste. De Tiberio Imperatore, sic loquitur Tacitus 4. An-
nal. 57. Illi pręgracilis & incurua proceritas erat. Ratio-
nem dat Galen, in Comēnt. quod Senes hęc mole gravati
incurventur, ac gibbosi reddantur, quod brevioris staturę
hominibus non obtingit. Nam spina solet in senio contra-
hi, & ita incurvatur corpus, nutatque deorsum, adeo ut Se-
nes perpetuò ferè omnium matrem, terram nempe, intueri
cogantur, eamque requirere videantur, ut fessa membra gre-
mio suo fovere dignetur, veluti Cornel. Gall. Eleg. canit.

Contrahimur miroq; modo decrescimus ipsi,
Diminui nostre corporis ossa putes,
Nec collum spectare licet, sed prona Senectus
Terram, à qua genita est, & reditura videt.

Tunc temporis enim Custodes domus tremiscunt, & Locusta oneratur, ut oraculum illud sapientię in Ecclesiaste dicat:
Wenn die Hüter im Hause zittern / und sich krümmen
die Starcken / und die Heuschrecke beladen wird.
Gravantur nimirum eo nomine Senes, quando vires eorum
labascunt, ut sic neque caput, quod est ponderosum, neque
reliquam molem capiti subditam servare queant rectam.
Pedes, quasi columnę, fulcra & Atlantes corporis superio-
ris, nec tantam molem ampliùs sustinere valent, sed tremunt
& veluti locustę onerantur, i. e. gracilibus cruribus & de-
presso corpore ambulant, quasi videas locustam, onus viri-
bus suis impar ferentem, sub quo incurvari cogitur. Ma-
nus enim & Pedes, imò reliqua ossa corporis minùs vestita
sunt vel cincta musculis, sed Sceleton penè cute solum te-
ctum ut plurimum repręsentant. Venter collapsus & ve-
luti

luti inanis est. Clunes pendulæ, coxæ nudæ, coccyx caudæ ad instar exertus. Vel, ut apud *Terent.* non in eleganti hypotyposi describitur Senex:

Incurvus, tremulus, labiis demissis gemens.

Causa autem hujus mali Corporis Habitûs vel Marasmi dependent, vel (1.) ex copia humorum pravorum & excrementitiorum: Ventriculus enim, ut in superioribus dictum, in Senibus malè chylificat, Cor & partes ministræ infelicitè sangvificant, & debilitè sic distribuunt succum alimentitium, illegitimèque apponunt, assimilant & agglutinant. (2.) Ex inappetentia & ciborum fastidio & exinde proveniente penuria succi alimentitii. (3.) Ex imbecillitate partium (4) à Spirituum tum Animalium, tum Vitalium defectu, vel si iidem spasmodicâ, sylvestri & illegitimâ materiâ contaminati sint, vel deniquè (6) ab exsiccatis & contractis vinculis, porisque confidentibus.

THES. XXI.

Ad malum Corporis Habitum seu Cachexiam jure meritoquè etiam referenda SCABIES seu PRURITUS totius corporis, quem affectum ex his Salomonæ verbis quidam elicere conantur: *Quando Locusta gravatur & omnis delectatio perit & extinguitur: Wenn die Heuschrecke beladen wird/und alle Lust vergehet/* i. e. quando ex scabie corporis partes ita gravantur & defatigantur, ut omnis concupiscentia vel delectatio dissolvatur. Locusta enim veluti crustis scabiosis laborare videtur, quæ ipsi querulæ & salienti oneri esse dicuntur, ut scabies & pruritus Senibus, qui iisdem quandoquè adeò vexantur, ut capite parietes sæpè præ impatentia petant. Oritur autem Scabies & Pruritus (1.) ab impuritate sangvinis: Ex experientia enim cuilibet Medico constat, primum recens natorum sangvinem esse impuriorem, eumquè successu temporis magis magisque defæcari,

in viris dein ad summum vigorem pervenire, & tandem iterum, accedentibus senectæ annis, defectus suos pati. (2) A sero excrementitio, quia nimirum Nutrimentum in senibus est indigestum, & nutritioni laudabili ineptum, ex quo oriundo sero tenaci, parco & acri vel falso aut muriatico, postea faciliori negotio Pruritus, frictio & hujus affectus scabies producitur. Salia enim acria in extrema cutis superficie efflorescunt, dum inter cutem & cuticulam rodere incipiunt, & solutionem cuticulæ moliantur: quæ dum fit, oritur molestia quædam dolorosa in parte affecta, quam Medicorum Filii vocant prurimum. Idem humidum salino acre, ubi cuticulam à cute, & cutis ipsius fibras rosione solvit, tristem in partibus affectis sensationem infert. Dum verò, posteaquam cuticulam à connata cute separavit, spatia vacua occupat, pustulas, superficiem partium exasperantes, producit. (3) Dependet à Cutis densitate & pororum conspatione, ex frigidityte & siccitate Temperamenti contracta: Etenim nisi ferum cum fuliginibus & halitibus evacuetur, putrilaginem & falsuginem quandam acquirit. Has igitur superfluiditates Natura expellere conatur, verum, cum exitus illis præcludatur ob cutis densitatem, prurimum excitant in toto corpore.

THES. XXII.

In præcedentibus Thesibus dictum: *Qualem Ventriculus præparat Chylum, talis deinde conficiatur Sanguis & consequenter Spiritus.* Spiritus enim vitales ex subtilissimo chyli flore conficiuntur, ex quibus dicti Animales in Cerebro alcoholisantur: Hinc & Sapientissimus ille mortalium Salomoloco sapius citato Cor, cerebrum & viscera reliqua habet pro causis fociis, dum dicit: *Amequam Sol Luna & Stella obtenebrescant, Ehe denn die Sonne / Mond und Sterne finster werden.* Autores quippe per stellas interpretantur viscera infimi ventris, & per solem Cor nostrum, ut supra dixi. Jam etiam statuendum, quod Luna comparari possit

fit cum cerebro nostro. Cùm Luna nimirum cœterarum Planetarum fit humidissima & frigidissima, ita ut humiditate suâ omnia inferiora foveat, hinc & Humor Dominaudiat, lucemquæ suam porrò à Sole mutuetur; ita & cerebrum nostrum (ceu Luna Microcosmi) est frigidum & humidum, Animalem Facultatem per nervos tanquam per fistulas quasdam in partes corporis inferiores, ad sensum & motum mittit. Efficaciam hanc habet à Sole Microcosmi, seu Corde, à quo Spiritus vitales, sanguini arterioso immersos, accipit, in suoquæ Parenchymate miraculoso alcoholifat & exaltat in Spiritus Animales. E contrario statuendum, Oeconomiam Animalem ex vitiosa diathesi CHYLI & SANGVINIS facile posse turbari, quatenus vaporosa illa quæ emittunt, vel post se relinqvunt miasmata mali genii ad instar oberrant, & functionem modò vitalem modò Animalem labefactant. Primus igitur esto hostis, qui œconomix Animalis in Senibus insidias struit

THES. XXIII.

VERTIGO, quando scilicet res inspectæ simul circumvolvi videntur & sensus Visus repente obscuratur, ægrotusquæ sibi tenebras circum fundi opinatur. *Hippocr. S. 4. Aph. 17.* Causa intrinseca positiva hujus Affectus sunt, tam Sanguis viscidus & pituitosus, qui dum cerebri crassaquæ Meningis arterias subire cogitur, facile in iis subsistit & restagnat, liberamquæ spirituum in cerebro expansionem turbat, & compressione istâ Spiritus inordinatos reddit & in gyrum quasi agit, sicquæ vertiginem producit; quam Vapores & Humores à ventriculi vitis Spiritibus Animalibus mixti: Quomodo autem ventriculi humores misceantur spiritibus, ex dictis præcedentibus notum. A calore nempe debili hi oriundi, nec in succum & sanguinem laudabilem versi, minus quoquæ spiritibus animalibus illorumquæ functionibus bonum fundamentum suppeditare sciunt, sed vitiosè rarefiunt,
attenu-

attenuantur & acrimoniâ suâ nerveas partes vellicant. *Causa* Privativa est vel Defectus Spirituum Animalium, pel penuria lymphæ blandæ, quâ legitimè temperari nequeunt spiritus; vel deniq; partium & imprimis capitis debilitas, veluti hoc à lædentibus & juvantibus quadantenus colligere licebit.

THES. XXIV.

Imprimis autem Senes illud *Martialis*, *Pervigilare grave gravat*, veluti Senex ille apud *Cornell. Gall. Eleg. i. v. 260. seqq.* lamentatur:

*Ipsa etiam cunctis requies gratissima Somnus
avolat, & serâ vix mihi nocte redit.*

*Vel si lassatos nunquam dignabitur artus,
turbidus in quantum horret imaginibus.*

In sacro textu dicitur: *Senes consurgunt & exurgunt ad vocem volucris*, *Sie erwachen wenn der Vogel singet* / i. e. tam levis est senum somnus, ut etiam Galli cantu excitentur. Habent autem Vigiliæ in Senibus duas præcipuè causas. ait *Galen. Comment. d. 3. Aph. ult.* *Curas nimirum solitudines, & ingentem siccitatem*, quibus non immeritò etiam addenda humorum sylvestrium, acrium ac melancholicorum abundantia, totum cerebrum inquietum, minusquè compositum efficiens, ut actiones Ejus ideò etiam langveant & inconstantes inquietæ sint. Interdum & Propensio in Somnum & Lethargus Senibus obvenit, à Pituitæ abundantia, caloris verò ac spirituum defectu, de quo si non est grave, videas *Hippocr. d. 3. Aph. 30.*

THES. XXV.

Debilitatur etiam Visus in Senibus & tenebescunt corporis fenestra: *Si tenebras oculos obducit pigra Senectus*, *Wenn finster werden die Gesichte durch die Fenster*. Senescente *Isaaco* caligârunt oculi, ut non videret, *Gen. 27. (1)* Eximminuta sanguinis spirituaſcentia, Animalium sicq; visio-
rum

rum spirituum penuria, (2) ab impuriore sanguine & lympha excrementitia humores oculorum & Spiritus vitiantibus: Sic ebrii propter humores turbatos Spiritus inquinantes sapissime falso dijudicant objecta: **Es kömmt ihnen alles gedoppelt vor die Augen.** (3) Ab externo & conspicuo in Oculis humorum, partium coloratarum & tunnicarum vitis variis, quæ mihi prolixitatis fugiendæ ergo non licet jam fufius exponere, (4) deniq; à læso oculorum motu: Motus enim secundariò ad visum quoquè confert, & quia oculi in senectute contabescunt, visus simul caligat.

THES. XXVI.

Sic quoquè Senes AUDITUS GRAVITATE & TINNITU laborant. In sacra Pathologia legitur: *Humilian- tur & obsurdescunt filie cum matricibus.* **Wenn sich hieken alle Töchter des Gesangs/** i. e. Aures cantilenas suaves aliàs amantes, jam auditus gravitate laborant, & adeò actione suâ privantur, ut penitus fiant surdæ, nec cantilenas amplius percipere queant. Læditur autem Auditus in senibus (1) à flatibus, (2) ab humoribus vitiosis ibi collectis, qui partim organa obstruunt, partim laxa efficiunt, (humida autem & laxa minus fonant) (3) à motu spirituum vitiato, vel à defectu, impuritate & crassitie illorum, (4) ab organorum mala dispositione, nervi nimirum & meatûs auditorii, cavernium aurium, & tympani, quando nimirum hæc obstruuntur, resiccantur, crassescunt, & refrigerantur. Tres autem constituuntur Tinnitûs species, (1) Tinnitus *vel ixiōxiō* sic dictus, qui oritur à vapore tenui & inæquali, (2) Sibilus præsupponit vaporem crassiozem & æqualem, (3) Sonitus vel tonitru, quando adest sonitus & humores disploduntur: Tinnitus alioquin frequens in senibus prodromus Apoplexiæ.

THES. XXVII.

Familiaris porrò Senibus est Paralysis, vel Hemiplexia.

D

Divinus

Divinus Autor hujus Affectûs allegoriam ducit à fune argenteo elongato, dicens: *Antequam resolvatur funis argenteus: Ehe demm der silberne Strick wegkomme.* Per quem funem argenteum intelligit spinalem medullam, candore suo argenteum colorem amulantem, & se in varios ramos nerveos, seu funiculos argenteos expandentem. Paralyfis nimirum inducitur, quando vel ipsa Medulla, vel Nervi qui ex illa suos ducunt natales coarctantur vel quasi disparent, vel obstruuntur, ut Spiritus Animales per illos infuere prohibeantur, & sic partibus Sensus & Motus adimatur. Paralyfis alia est Universalis, quando obstruitur origo Spinalis Medullæ; Particularis verò, si obstructio fit in infertione, v. gr. ubi nervi musculis inferuntur & quidem vel in altera manu, digito, pede &c. Oritur autem hic affectus in Senibus potissimum vel ab intemperie frigida & sicca, vel ab humoribus excrementitiis, frigidis, viscidis &c. nervos obstruentibus, vel denique à Spirituum penuria, à qua torpor, coagulatio, ligatio ac fixatio demum accedit. Sic datur etiam præter Paralyfin, alia Motûs in partibus impotentia, ortum suum ducens, tum à partis motui inservientis vitiosa dispositione, aliove morbo, si nimirum ossa in membris, quæ iis firmata sunt, vel plane, vel non rectè loco moveri queunt, & quidem vel à ligamentis (quæ Articulos obvolvunt & in motu situquè naturali retinent) exsiccatas & induratis, aut, si Musculi eorumquæ tendines nimis refrigerentur, calorquæ eorum nativus hebetetur, vel etiam si isti exsiccentur & indurentur.

THES. XXVII.

Paralyfis etiam alia, est Primaria, quæ fit per se & sine Apoplexia, alia Secundaria, quando adest Apoplexia; quæ autem non terminatur in mortem, existit nempe in uno tantum latere: Germani dicunt: *Sie sind gelähmet.* Apoplexia autem totalis ingruit, quando tota Spinalis Medulla obstru-

obstructa est, ut Spiritus Animales influere nequeant, nec ex illa in nervos exire, hinc repentino insultu plurimæ Animales operationes simul concidunt, estque conjuncta more noto cum spirandi difficultate & levibus vitæ residuis indicii, quia abolita est spiratio in tantum, non in totum, ob musculos pectorales aliquo modo vegetos. Adest deinde & ster-tor ob sufflamen respirationis & circulationis sanguinis organis illatum, ut & anxietatem, humorum motum atque colliqnationem. Signa quæ ut plurimum præcedunt Apoplexiam potissimum sunt sequentia: Ob spiritus labescentes præcedunt capitis debilitates, gravitates, nutationes, subitanea lingua impotentia, paralyfis, oculorum caligo, aurium tinnitus, artuum formicatio, lassitudo, tremor totius corporis, palpitatio seu vibratio, torpor; verbo, Sensuum hebetudo, de quibus Hippocr. S. 6. Aph. 51. & Coac. prænot. S. 2. t. 6. Sic & vertigo, Lethargus à Frideric. Decker. in not. ad cap. 2. l. 1. Prax. Barbette. Extrema porro frigescere, & judicium vacillare incipiunt, item Tortura Oris à Forreſto L. 10. obs. 124. observata sunt. Oritur autem Apoplexia in Senibus, (1.) à Temperamento Eorum frigido & sicco vid. Hippocr. S. 6. Aph. 56. & 57. (2.) ab abundante humore excrementitio, formices cerberi totaliter obfidente, (3) à sanguine viscido & pituitoso, Arterias potissimum Carotides obstruente, ut hinc novi Animales Spiritus non generari possint, & per consequens cerebri motus desinat, (4) à penuria & appulsu Spirituum denegato portæ vel pori non liberè vegetantur, aut aperiuntur, nec sic reciprocã apertionis & occlusionis vicissitudinem experiuntur.

THES. XXIX.

Tandem ad ipsam Canitiem Senum accedo, quam Ecclesiastes amygdalum florentem salutat: Wenn der Mandel-
del-Baum blühet / quia nimirum amygdalus novam quasi faciem induit, quando flores suos profert. Sic & Se-

nes suâ canitie superbiunt, & aliud vitæ genus ostendunt. Fit autem canities, tum à penuria succi ex quo pili generantur, tum potissimum à cerebro frigido & sicco. Hinc qui Juvenes ejusmodi cerebri constitutione gaudent, canitie ante atatem condecorantur, uti exempla hinc inde non pauca prostant.

THES. XXX.

Properandum igitur ad Curam, & videndum in quantum & quomodo recensiti hi Senum affectus curari possint. Priusquam autem ad illam me accingam, venit mihi in mentem illud *Epiphaniæ Ferdinandi Elogium*: Duo nimirum esse ardua, *Gravidis & Infantibus mederi*. Cum autem Senes bis sint pueri, ideò etiam eò tenerius & cautiùs sunt tractandi, nec nulla quandoque iis, nec semper danda sunt Medicamenta, monente Excellent. *Wedelio Theoremata*. p. 135. Nam Morbi Senum sunt inobedientes, quare sanationis tuendæ causâ senibus consulere vel præesse difficillimum esse censet, *Galen. l. 5. de tuendi. sanit.* Queritur igitur statim ab initio, an consultum sit Senibus secare venam? Resp. A priori non esse licitum; (1) Quia Senes viribus debilioribus & citiùs fatiscentibus, sanguine pauciore Spirituum defectu, & temperamento frigido & sicco gaudent: Jam autem communis Medicorum stat Sententia, in debilitate virium, in intemperie frigida & defectu Spirituum non convenire Venæ Sectionem, *Vires enim pari cum vita passu ambulant*, teste *Galeno l. 9. m. m. c. 13.* (2) Autoritate Galeni, qui l. de curand. rat. per S. M. C. 6. & 13. expressè excipit ætatem senilem. Unde apud Germanos nostros penè in paræmiam abiit: *Mann solle den alten Leuten lieber das Blut kaffen/als benehmen.* A posteriori verò an sit tendanda, V. S. ex sequentibus constat: Si nimirum consuetudo, habitus corporis, sanguinis proportionata abundantia, symptomata urgentia, aliæque circumstantiæ id postulent.

vent. Nam Senectus viridis non tam annis, quam viribus & consuetudine mensurari potest & debet. Hinc & *Celsus* l. 2. c. 10. p. 82. dicit: *Non interesse, quæ ætas sit, neq; quid in corpore minus geratur, sed quæ vires sint*: Unde in firmo puero, robusto senè, & valente muliere gravida tutò venam secari posse inculcat. Addit tamen in his maximè imperitum Medicum falli posse, quia ferè minus roboris illis ætatibus superest. Unde novi duos viros Senes, unum septagenarium fermè, qui, nisi quotannis ingruente vere sanguinem mitteret, impotentiâ motûs & paralyfi partiali afficiebatur. Alterum 75. annorum, cui nisi bis in anno, Vere nimirum, & Autumno, vena secetur, Erysipelate utriusquè cruris laborat. Similiter mihi innotuit femina fermè octogenaria, cui, nisi quotannis vena aperiretur, Asthma non leve accessisse, fuit observatum.

THES. XXXI.

Quæritur m. an Transfusio sanguinis locum habeat, hæc enim senibus ex infusione sanguinis floridi juvenilis in locum affecti, emarcidi extrahendi, virium quasi redintegrationem promittit, ut videre est ex Orat. de Transfus. Sangv. D. *Kleinii*, in Promot. Doctoral. habit. p. 12. Resp. Est fabula poetica. *Ovid.* enim l. 7. *Mæram*, f. 2. & *Natal. Com.* l. 6. *Mytholog.* fab. 7. rem narrat: Medeam nimirum Magistarum artium Magistræ *Æsonem* ejus patrem senio gravem veneneficis suis juventuti restituisse, dum ense senis jugulum recluderit & senili cruore venis educto, easdem alio novo sanguine florido juvenili impleverit, à quibus cani colorem mutarunt, rugæ fugerunt, & tremulis genibus juvenilis vigor rediit. Idem esto judicium de suctione sanguinis ex corpore juvenili à *Ficino*; & de Chirurgia infusoria in Senibus Apoplecticis, à multis commendatis. Præter alias enim difficultates ipsis etiam tonsoribus notum, quod senum fermenta sint adulterata & jam corrupta, quæ laudabi-

Tem quemcunquè succum sibi non assimilare, sed potius eundem corrumpere valeant.

THES. XXXII.

Jam redeo in viam, & methodum in præcedentibus observatam repeto. Ubi primùm se sistit Dentium decidencia. An autem senes edentuli juvenescere possint prorsus dubito: Dentes enim excidentes aut deficientes reparare, Opus solius Naturæ est, multumquè calidi & humidì postulat, quod à Medico non sperandum, cum principia vitalia nullà Arte sint comparabilia. Quamdiu itaque dentium novorum primordia & quasi semina inter gingivas restitant recondita, novi dentes post priorum defectum renasci facile possunt: Quod autem in senili ætate non sperandum, cum in hac dentes mortui vel minùs vitales non jungantur amplius gingivæ, sed ab hac separati excidant vid. *Helm. Alim. Tar. ear. insout. §. 25.* Quidam igitur ad defectus illos Naturæ imitandos dentes artificiales in deciduorum locum substitunt, pro loquelæ saltem gratia, non autem pro melioris masticationis beneficio. Exempla a *Schenck. p. 202. ex Panaroll. l. 1. c. de dentib. & Riverio in Obs. Comm. p. 357. 685. Borello, l. 1. obs. 10. p. 18.* adducta, sunt nugæ nugarum; quosdam nimirum edentulos dentes sanorum ex homine recenter evulsos & in suos vel alienos alveolos denuò inseruisse, qui postea tam firmiter cum gingiva coaluerint, ut jures, illis nunquam dentes defuisse, cum & masticatio fortissima per illos peragi potuerit. Succurrendum igitur in tantum, quantum possumus, Gingivarum laxitati & putredini, ut dentes vacillantes saltim aliquo modo confirmari possint. Medentur autem illis decocta chalybeata & vulneraria, ▽ ad gingiv. *¶ sat. Mucilag. Sem. Alb. c. Ros. vel aquileg. extract. & rosul. man. Christ. edulcorat. Decoct. ror. in vin. quo calidissimo os eluatur, Salu. & rosmarin. in ▽ decoct. cum pauco addit. alumn.* Gargarisin, de *Tormentill. Myrsicht. p. 403. Decoct.*

Decoct. ad gingiv. roborand. *Poterii* in Pharmac. p. 313. *Tinctur.*
ex Gumm. Lacc. Myrrh. elect. catech. alum. ust. lap. medica-
mental. Croll. cum ∇ *aquileg. &* \curvearrowright *Cochl. extract. & parat. vel*
Ungvent. expulv. rad. bistort. tormentill. fl. balaust. alum. ust. pa-
rat. c. s. q. mel. rosat. vel \curvearrowright *cochlear. largiter imprægnat.*
 Sic Excellentiss. D. D. *Wolffii* P. P. *Jenens.* & S. R. I. Nat. Cu-
 rios. Adjunct. celeberrimus, Præceptor olim, jam Patrônus
 meus Parentis vice summâ observantiâ colendus & hono-
 randus, suam Tinct. \mathfrak{F} . Orem tam internè quàm externè
 mihi commendavit, quæ ut in aliis affectibus quàm pluri-
 mis, sic & in laxitate gingivarum salutare & penè divinos
 suppeditat effectus.

THES. XXXIII.

Ita etiam impossibile est, Arte pro more reparare vel
 restaurare integram ventriculi coctionem, nam & hoc opus
 Naturæ & vis fermenti stomachalis est; Juxta *Helmont.*
 enim *Cochio est dos Nature vitalis nulla arte imitabilis*; Ideo
 in digestionem saltim adjuvamus Naturam. Prospiciendum
 igitur, ut fermentum quò ad fieri potest (nam fermentorum
 magna est vis & non possunt facile hæc ad lubitum Medicæ
 tractari) calor ac tonus ventriculi conserventur atque ange-
 antur, quod efficere videntur stomachica & diuiscula, sive
 blandè subadstringentia, aut aromatica.

THES. XXXIV.

Curatio Appetitus læsi consistit in his, ut removean-
 tur illius causæ proxima. Deinde in quantum possibile,
 corrigatur & restituatur fermentum stomachale digesti-
 vum; dico quantum possibile: Per artem enim ut jam antea
 dixi, restituere fermentum impossibile, cum Naturæ sit sin-
 gulare opus. Ea autem quæ causas antecedentes removen-
 tunt evacuantiâ stomachum, & mucum copiossiorem, activi-
 tatem fermenti obruentem. Inter evacuantiâ itaque pri-
 mum locum obtinent vomitoria. An vero in Senibus lo-
 cura

cum habeant, non promptè assererem, cum heroica sint Medicamenta, non quibusvis opponenda, & consensu omnium Medicorum in debilitate virium, à resolutione ortâ, minimè danda. Silentii peplo jam obvolvam, Pectoris, Capitis & Oculorum Affectus Senibus familiarissimos, in quibus vomitoria cane pejus & angve fugienda. Hinc satius est per *ἰνίφουρον* & quidem lenientibus educere humores. Nam & ipsa Purgantia draistica Senibus non conveniunt, vid. *Brugno* Remor. purg. Ex. 2. Quia Senes vel excrementitiis, acribusque & ferolis humoribus abundant, hinc faciliè exsolvantur, & absumto, quod restat, roscido humido, citius ad tumulum promoventur; vel si senes sunt siccioris Naturâ, & Alvum purgantia omnia sunt calida, hæc magis magisque exsiccant. Ad lenientia igitur revertendum, quæ ex alvo humores derivant, cruditates corrigunt, & in multis stomachi affectibus prosunt. Dari autem talia commodè possunt cum cibo, videlicet quævis Pillulæ Laxativæ, ut *Aloetica*, imprimis hæc pro sero educendo pollent, siccioribus enim nocent: Quod & de *Anglicanis*, *Glassianis*, *Frankofurtensibus* &c. notari pariter meretur. Posthæc *Electuaria Lenitiva*, ut *Burrhianum de Prunis*: &c. huc referri possunt. Sic ante cibum *Decocta* & *Infusa* plura lenientia locum inveniunt ex *tamarind. passul. maj. fol. Senn. parat. it.* Sirupi laxativi, de *ros. solut. De Cichor. c. Rhabarb.* &c. Sic vinum Hippocratic. pro Senibus præscripsit *Et muller.* in præscript. formul. 4. §. 6. Quæ Appetitum alioquin renovant & in specie ad hunc scopum per experientiam cognita, à me paulò ante indicata fuerunt, sunt autem (1) blanda + da *Àia* Stomacho utilissima, ut *Ess. Stomachal. Mynsicht.* ⊕ *polychrest. Wedel.* ⊕ *À Suc cin.* ⊕ *Essential.* ♀ *Crem.* ♀. ♀. l. ▽ *Mastichin.* ♀. ⊕. *dulc.* Laudem merentur (2) Aromatica & in genere omnia nervina, sapore subacri, odore aromatico prædita & ⊕ *Ài. a-* bündantia: Hæc inter excellunt, *Mentha crispa.* *Acorus ve-*

rus, Zingiber, Zedoar. in India condit. rad. Ari (Absynthium fenibus non dandum, quia *Gaclenius* in Experiment. observavit, illud aniam dare Apoplexiæ) it. quævis Elixiria Stomachica ex similibus & +diufculo - Abus aut Stialibus simul confecta, it. *Ess. Pan. c. vin. malvatic. Eta* & descripta à *Ti-mao* (3) Actu calida: Nam in Senibus semper ratio est habenda caloris, qui in his maximè debilis est, ex quo sensim appetitus moritur, unde Aer, vestimenta, cibi & Potus calidi ipsi maximè commendandi.

THES. XXXV.

In fame Canina Senum conveniunt (1.) ea, quæ temperant acrimoniam fermenti stomachalis, ut sunt absorbentia quævis, de quibus vid. *Barbette* p. 120. it. \ominus alcalia dicta tam Aia quàm fixa, it. pingvia mucilaginosæ, aut his similia. (2.) Quæ evacuant succos vitiosos, prius correctos à præmissis vel mixtis absorbentibus vel præcipitantibus. Huc faciunt Pillul. à *Foresto* l. 3. l. 18. obl. 5. p. 138. descript.

THES. XXXVI.

Cruditates corrigunt vel blandè evacuantia, vel alterantia & corroborantia, ut *Elix. Propriet.* Vulg. ritè parat. *Ess. Stomachal. Ettmüller. it. Michaël. Pulv. absorb. Wedel. Zingib. crud. & condit. it. Ejsd. Extract. l. Essent. it. liquores Ono-Oleoso-Ales vel aromatici*, modernis Chymicis non ignoti.

THES. XXXVII.

Alvus pigror admonenda lenientibus & laxativis. Laudem hic merentur Enemata, quæ optimè tollunt constipationes, & flatus discutunt. Sic & alvus linimento ad illi nendum umbilicum potest emolliiri ex Oleis, ut *amygd. dulc. recent. pingued. anser. unguent. dialth. Colocynth. Species. hier. simpl. diacryd. &c.* parat. Solet etiam c. fructu *Ess. ꝑ c. v. als coholsar.* & in leni calore ad justam consistentiam redacta ad gtt. X. l. XV. in haustu vini singulis diebus propinari. Quos pillu-

pillularis forma delectat, possunt *aloëa rosatam* ante cœnam fumere, quæ optimè primas vias evacuat, & viscera roborat sine noxa. &c. &c. Laxior verò Alvus non nimis adstringenda, sed solum confortantibus sistenda, ut ∇ *Cinnam. simpl. l. cydoniat. Ess. theriacal. Ess. l. Extr. Zedoar. Haust. vin. Hispanic.* in quo parum *Theriac.* solutum est: possunt & linimenta stomachalia corroborantia, it. sacculi ex h. stomachalibus præparari & ventriculi regioni applicari.

THES. XXXVIII.

Urinæ suppressio diureticis exuscitanda, ut sunt *Emuls. viol. vid. Crat. in Epist. Ess. fuligin. cum α \times præpt. α ebul. sambuc. \square simpl. & composit. &c.* Si à calculo Ischuria proveniat, singularem curam postulat, quam vid. apud Practic. Si oritur à partibus musculosis, fibrosis, nervosis relaxatis vel spasmodicè tensis, occurrendum nervinis, roborantibus, demulcentibus internis & externis. Urinæ incontinentiam ab *Hemic. ab Heer.* curat. vid. in *Ejus Obf. 14. p. 192.* In stranguria convenit α \ominus *striat. ∇ contra ardor. \square Mynsicht. Decol. bismalv. &c.* Sic ex *aspectu solo fl. Card. lact. l. Mariae* stranguriam cedere refert *Plater. de vit. p. 855.* Huc etiam referendæ frictions, quæ serum acre dissipant, derivando illud ad alia remota corporis loca.

THES. XXXIX.

Mensium Retentio nec potest, nec debet in vetulis medicamentis aperiri, cum DEUS & Natura sic ordinaverint. Vena igitur iis potiùs secanda, quæ ex hac causâ laborant, aliæque remedia ad morbos & symptomata ab illa provenientia, adhibenda.

THES. XL.

Rariùs quidem Medicus circa Venereum impetum consultitur, si tamen accidat, *seminis surgentia* compescenda refrigerantibus & alterantibus. Qualia sunt saturn. ut *Sacharum Hui* per evaporationem paratum &c. it. *Ssa & Zda* it.

it. Terrea, ∇ ea, &c. pro Specificis laudantur *vites, folia ruta, absynthii, salicis, semen Cannabis, & inde parata Emulsio Cannabina Mynsicht, uti & Mentha, unde proverbium: Mentham belli tempore non serito. Semina 4. frigida. Endivia, Nymphaea, Portulaca, & inde parata ∇ x, Emulliones & similia. Sic Venus in lactuca suum sepelivit Adonim. &c. Ad coitus desiderium extingvendum *Francisc. Hildesheim Specill. de Mania* p. 157. jubet inungere membra genitalia, Renes & pectinem ∇ in qua Opium thebaicum sit dissolutum. Ni verò Medicamenta profint, iterandum Matrimonium, quia melius est nubere quam ur̄i.*

THES. XLI.

Ut Chylosis, ita nec SANGVIFICATIO facile corrigi penitus potest, cum calidum nostrum nativum nullā arte reparari possit. Succurrendum tamen & Huic in quantum possimus; cruditates nimirum & impedimenta removendo, aromatibus Abus Θ nis alterando & ∇ sis calidis rescicendo.

THES. XLII.

PALPITATIO & TREMOR CORDIS si à vitio sanguinis suam ducit originem, illis medentur optimè absorbentia & præcipitantia, quibus opiata quandoq; juncta non minus utilia observantur; hinc *pulv. absorb. Wedel*, in Opio-log. descript. magni est usus. Interdum & Incidentia & aperientia paregorica & physagoga videntur necessaria, si tenax, mucosus & rodens sanguis, ac ferum vel lymphā acris malis illis ansam præbeat. Quod si Palpitatio & Tremor cordis ab absumentis viribus proveniant, optimè curantur ∇ sis, Θ nis, vel Θ no-Oleosus Abus & analeptici, quia ∇ sa robur vitale augment, ∇ uumq; defectum egregiè restitunt, ut sunt ∇ meliss. ∇ fl. Citr. ∇ Θ Ol. Cinnam. ∇ Cord. *Herc. Sax. imprimis c.* ∇ Cord. *Cerv. imprægnat. Confect. Alkerm. Ess. Ambr. Finè. Corall. c.* ∇ Cord. *Cerv. associat. Ess. L. Aloës. Sirup. fl. tunis. Cinnam. barragin. &c.*

THES. XLIII.

Acrimoniam feri corrigunt vel *Incrassantia*, ut *Emulfiones* ex *Amgdal. dulc.* & *Seminibus notis*, *glycyrrhiza*, *althea*, & *Gumm. Tragacanth.* *Thus*, *Mastich*, *benzoe* &c. Vel *Absorbentia* & *Precipitantia*; Verbo *Terrest.* quævis & *Alia*.

THES. XLIV.

CATARRHI si à *Œdine* & *acrimonia* feri contingunt, sunt temperandi: Si à nimia feri quantitate, aut fluiditate proveniunt, profunt *Sirup. de ros. sicc. consero. ros. rad. enul. irid. fl. squillitic.* & *Succinata*, it. *Pillul. de Cynogloss. a. Syrac.* Aliis omnibus verò *Pillul. Catarrhales* palmam præripiunt quas ex *scriniis B. Loneri Archiatr. feliciff. Elect. Saxon.* ceu arcanum possideo. *Recip. nimir. MP. de Succin. impregnetur s. q. Extract. Ladan. cui addatur* \ominus *S. succin. gr. pro 1. dof. Laud. opiad. gj. & postea acuuntur unol. altero gr. Resin. Gialap. & Scammon.* Efficaciam harum pillular. ipsemet quivis experietur in omnibus affectibus catarrhalibus, tam præservativè, quam curativè expertissimam. Si Catarrhi obstruptione quâpiam molestiam inferant *Senibus*, incidentibus & *aperientibus* instituenda est curatio. Utramque autem paginam absolvunt *Bechica* & *pectoralia tenuium partium* vel penetrantia, ut *Decoct. ex Hyssop. & aliis pectoralib. Syrup. de scyll. &c.* Si obstructi sunt *nares*, *errhina* profunt, imprim. ∇ *Majoran. c. Th. alb. & Elater.* in pauc. dof. mixt. magnæ est efficacix, liquat enim & educit pituitam viscidam citra *ster-nutationem*.

THES. XLV.

Quæ Medicamenta in *Catarrho*, eadem & in *TUSSI* conveniunt, ut sunt quævis *pectoralia incidentia*, *resolventia* & *irritationem sistentia*, ut *pulveres pectorales.* *Sirup. Loch. ▽ lob. san. & expert. c. sirup. pectoralib.* & *ferment. narco-affociat. Pillul. Sylv. de Syrac. descript. prax. l. 1. c. 20. Succ. Glycyrrh.*

Glycyrrh. Elixir. pectoral. Michael. Wedel. Ex Iupulo divinum
tussiculosis Senibus auxilium promittit *Sim. Paul. p. 380.*

THES. XLVI.

DIFFICILIS RESPIRATIO curatur sudoriferis Abus,
expectorantibus, thoracis calidis aromaticis, & sanguinis & san-
guinis motum restaurantibus, ut sunt *Marrub. Hyssop. fanic.*
anis. Gumm. &c. Sperm. Cet. fl. & ex parata quevis. Croc.
oriental. myrrh. fl. benz. Elix. pneumatic. &c. Ex & uuum de-
defectu orta, curanda cephalicis & nervinis. Exsiccata ve-
ro ossæque factæ cartilagine non emendari Artis operâ
possunt, quamvis & inunctiones solari fortè aliquantulum
& promptiorem reddere pectoris motum possint, quæ pro-
lubitu parandæ sunt *ex unguent. alth. Ol. castor. anis. bals. &*
succinat. &c.

THES. XLVII.

In Asthmate imprimis pituitam viscidam incidentia
profunt. Quamvis aliàs nihil æque paroxysmos asthmati-
cos humidos curet, quam vomitoria, omnibus attestantibus
Practicis, quæ tamen in Senibus non tutò usurpantur. Hinc
confugiendum solummodò ad res solventia & incidentia, v. g.
Gumm. &c. in vin. vel aqua solut. & asthmatic. Michael. & hyssop.
Sirup. nicot. it. Ejus decoct. c. & anisat. Loos ad asthma-
ustiat. Sperm. Cet. ad zj. in vehicul. calid. & Asthmatic. Imperator.
Rudolph. Sirup. de Helen. Mixtur. Asthmatic. Brunner.
Consil. 34. descript. &c. &c. Si ab ebullitione aut plethora
sanguinis proveniant mala illa pectoris, & consuetudo, vel
vires sive corporis conditio annuat, vena secanda est vid.
Thef. 30. In Asthmate sicco convulsivo conveniunt Ante-
pileptica & Nervina, hinc & *Helmontius dicit: Id quod Epilep-*
ticum adultum sanat, sanat etiam talem Asthmaticum: & Succin.
□e, Liq. CC. succinat. & & Sangu. human. quo
desperatum Asthmaticum curatum novit, *Boyle in Phyc.*
Experimental. Quibus subinde non nihil etiam de

E 3

Land.

Laud. opiat. addendum, quod in talibus morbis convulsivis nulli cedit remedio : Inveteratum verò Asthma rarò curatur. In catarrho suffocativo secari pro necessitate potest vena, & ad sudorifera confugienda, aliaquè pro resuscitatione adhibenda, quæ stagnantem circa Cor & Pulmones sanguinem & lympham resolvunt & ad motum revocant.

THES. XLVIII.

Malus corporis Habitus ex imbecillitate ortus, reficientibus, analepticis, & humectantibus, roscidis &c. quantum fieri potest refocillandus & sanguis viscidus corrigendus. Serosus imminuendus, viscera eorumque fermenta roboranda calor & vigorandi, serum ubique stagnans motui restituendum, corrigendum, educendum. Morbi autem conformationis reliquis magis sunt incurabiles, quia notant majorem impressionem corporis factam. *M. Antonius Pius* proceræ admodum staturæ fuit, cum senuisset, tiliaceis tabulis in pectore positis fasciabatur, ut rectius incederet. Interim balnea emollientia, humectanda, nervina, vel quæ alia indicantia poscere videntur, admitti possunt. Sunt & usui linimenta congrua, quæ post balnea adhiberi pariter queunt.

THES. XLIX.

Scabies & Pruritus agrè curantur in senibus vid. *Avicenn.* l. 4. Can. fen. 7. tract. 3. 6. & lib. 4. fen. 4. tract. 3. c. 2. ob coctionem debilem & serum excrementitium : Tentandum tamen aliquid & in hoc affectu. Impurior itaque sanguis corrigendus lenientibus, sudoriferis, diureticis & alterantibus, & si necessitas postulet, sanguinis missione vel per sacificationem. Sic profunt *Pillul. de fumar. c. dulc. Tinctur. S. Conserv. & Sirup. de fumar. Ess. fumar. Ess. L. composit.* In pruritu externè conducunt abstergentia & eluentia : *Unguent. refriger. Galen. popul. succ. fol. ranuncul. tenuifol. mens. maj. express. & illis, Unguent. Timæi* cas. med. p. 277. descript.

script. *Pingued. can. vid. Brun. de pingued. §. 43. Balnea itidem ex absynthio, nicotian. fol. pyrol. radicib. lapath. myrrh. & scoris ferri ignitis parata in usum admitti possunt. Nec veficatoria sunt de nihilo, vid. Opiolog. Wedel. De pruritu partium genitalium, vid. Francisc. Hildesheim. Specill. 2. de Man. p. 152.*

THES. L.

Oeconomiam Animalem, Caput & Memoriam confortant quævis cephalica, v. g. *Conseru. fl. betonic. anth. salu. laa vend. Nuc. Indic. & Myristic. condit. Spec. diamb. diamosch. Confect. Alkerm. Lil. convall. ceras. nigr. Ess. Aloes. Masticatorium Laurenbergeri multum m. prodest in cerebro humido corrigendo. Cucuph. corroborant. bals. apoplectic. &c.*

THES. LI.

Curatio VERTIGINIS dubiæ spei est in Senibus, quia cerebrum debile habent, & si diu durat. Apoplexiam inducit. Removenda igitur materia in primis viis latitans. Pillole Catarrhales in thes. 44. descript. & cum *specific. cephalic. Extract. aloe. pæon. associat.* magni sunt usus. Postea de alterantibus & confortantibus, tum Capiti, tum ventriculo prospiciendum. Ex appropriatis alioquin laudatur *stercus pavonum* & Θ *ejusdem. Extract. Scorzonæ. Radic. Doronic. ∇ pæon. Epileptic. Lang. Tinct. fl. Pæon. Lil. convall. Elix. cephalic. Michael. Wedel. vitriol. cephalic. ex Heurn. obs. reformat. cubabar. cinnab. pulv. contra vertigin. Grüling. Evporiston est, quod *Quercetian. Pharmac. dogm. rest. c. 20. habet. Externe profunt Bals. apoplect. it. Lil. convall. c. pauc. *c. &c. mixt. & bregmat. medullæque spinal. illit. Si ex ventriculo jejuno oritur vertigo, convenit Zingiber in Ind. condit. vel bucell. panis vino malvatic. intincta. Insuper juvant & frictions, & maxime tam Animi quam corporis quies.**

THES. LII.

VIGILIE Senum humectantibus, & Oleoso aromati-

co

co pollutibus, roscidis, glutinosis particulis prægnantibus & refricentibus sopiendâ, quia siccitate & defectu vel acrimoniâ melancholicorum humorum laborant. Hinc *Simon Paul.* in *Quadripart. Bôtanic.* p. 71. & 145. dicit: Frustra esse qui Senibus pro somno præbent Opiata. Non quidem penitus excludenda ista, sed cautè adhibenda. Opiata enim non agunt, sed operantur, nisi serum sit proportionatum in Corpore. Qui ergò illis intempestivè in Senibus curandis utitur, facile Apoplexiæ ansam dare potest, quia obstruunt poros, & maxime figunt. Sic *Excell. Wedel.* vitr. A *Paracels.* vel vitr. cephalic. miscet cum anodyn. vid. *Opiolog.* p. 38. 87. & 148. Huc pertinent & vina quævis, *Spec. diamb.* *diamosch.* *Conserv. anth. meliss.* De Emulsion. humectant. vid. *Henr. ab Heer.* obs. p. 75.

THES. LIII.

Oculus, quia sensu gaudet delicatissimo, non facile patitur lulum, aut intempestivum Medicamentorum præsertim fortium usum. Hinc ab eodem acria abesse debent, it. Oleosa, à quibus tunica Cornea incrassescit, aut obscura redditur. Cæterum si Spirituum defectus æquè in oculorum ac aliarum partium functionibus ægrè corrigendus observetur, præstat (confortantiâ si excipiam) nullum, quam ulum anceps remedium adhibere. Sic observavi in 5. Personis, non adeò Senibus, à venæ frontalis sectione cæcitatem inductam esse. Commendantur autem alioquin in genere interna assumta, quæ particulis Åbus penetrantibus abundant. quales sunt *rad. valerian. sem. fenic. L. Sassafr. Euphrag. sem. sler. montan. L. aloës, Ambr. Mosch. ∇ fenic. sacharat. Sir. de betonic. &c.* Externè juvant quæ itidem tenuibus particulis aliquo modo activa sunt, ut *∇ Euphrag. Cheled. maj. it. Halitus ex masticatione sem. fenic. anis. in ocul. imissq. ∇ fenic. c. parte Vitr. cypr. infus. abluic oculos J: D. Sala in A. H. V. S. O. 19. Pingued. vipr. & serpent. rec. calefact. &c.* penna ad gtt. ij oculis

Oculis instillat. Leniter etiam purgantia hic locum inveniunt, quando potissimum affectus oculorum ab excrementis ferosis contingunt, ex. gr. *MP. de Succin. Craton. Sir. ros. solutur.* Suffusio si adhuc in principio, tollitur \ominus *A succin. in ∇ rut. liquefact. D. Wedelius commendat fel viperinum & Sculetus fellucii piscis.* Consummatum Spir. v. c. petiis duplicatis oculis imposto sublatam refert *Timeus.* Cetera curationis spes in Acu Chirurgica sita est, de quo vid. *Wepfer.* aliosq; Chirurg. Multum etiam auxilii praestant in oculorum affectibus *Forniculi, setacea & vesicatoria.* De specillorum usu in juvando visu: vid. *Camerar. Memorabil. c. 2. s. 58. & seq. c. 7. s. 28. Forest. l. 2. Schol. ad O. 37. Borell. c. 3. O. 99. Comiers in Zodiac. Med. Gall. A. 3. M. Octobr. s. 9. & M. Novembr. s. 2.*

THES. LIV.

AUDITUS vitia optimè curantur per cephalica, nam in omnibus Oculorum & Aurium affectibus semper ad Caput respiciendum. Si igitur difficultas Auditus à dyscrasia & penuria sanguinis oritur, causa interna, ipsisq; indita auribus, subveniunt, qualia sunt ∇ *formic. l. Magnanimit. Ol. fibrin. trifol. amygd. amar. nucl. persic. anis. caro. &c. c. ∇ Apoplect. mixt. in cavitatem aurium c. gossyp. instillat. Mosch. ob vim roborandi variam multum etiam hic praestat. Profunt & sacculi ex carminativis parati. Si simul quaedam aëris acustici aut impuritas adsit, tympanique & nervi auditorii relaxatio aut humectatio nimia accedat, jungi supra recensitis possunt, discutientia, exsiccantia nervos, roborantia, ferum superfluum educantia, ut *rosmarin. origan. majoran. Masticator. ex rad. pyrebr. masticb. &c. it. saccul. ex fl. anib. serpill. thym. origan. chamom. suffitus ex farsin. fabar. à Wedel. laudat. &c.* Sic praeter alios quempiam Magni nominis virum desperata Auditus gravitate laborantem solis pillul. catarrhalib. supra descript. restitui.*

F

THES.

THES. LV.

PARALYTICI nullo remedio melius possunt curari quam infusis cephalicis, sed non paranda cum vino, aliàs nervos feriunt. Conducunt autem hic poros nervorum aperientia, fibras nerveas roborantia, calorem augentia & restaurantia, suscitantia, relaxationes amolientia, nimiamque serositatem acrem discutientia & abflumentia, ut sunt *Castorina, Cinab. lil. corvall. c. v. v. maritat.* ¶ *anbaltin. cubeb. fl. paralyf. Pillul. de Hermodactyl. de Asa foetid.* In paralyfi lingvæ conveniunt *Conseft. Ana cardin. Theriac.* Externe potest institui inunctio ex rebus nervinis, ut *CC. lumbric. volat. formic. Sc. magnanimit. &c.* vel ex *Unguent. nervin. Augustan. 6. Oleis piper. rosmarin. Q. salu. laur. succin. juniper. mixt. &c.* Manus paralytica in recens mactati bovis vel canis aliorumque animalium vulnus inditæ magnam accipiunt solamen. Qui sicioris sunt naturæ possunt sibi balnea vel naturalia vel artificialia ex nervinis parare, debent autem institui ventriculo vacuo, quia insigniter humectant. Minus autem commoda sunt abundante sero & quidem excrementitio, in *Coryza, Catarrho, Cachexia, Cocochymia &c.*

THES. LVI.

Eadem m. methodo procedendum in Apoplexiâ quæ quidem & specialem pro conditione Ægrorum requirit prudentiam. In genere igitur nervi ceu porta spirituum aperiendi, spirituum torpor & defectus tollendus, sanguinis & lymphæ lentor & sams auferenda; In Paroxysmo imprimis danda opera, ut facultas animalis exuscitetur, vel per præstidia chirurgica, ut sunt *frictiones & moderata corporis concussiones, Cucurbitule sicæ hinc inde corporis partibus applicatae, vellicationes criniam & ipsa V. S. &c.* vel per interna Medicamenta. Sic per vomitum sapius curatur Apoplexia. Profunt porrò hic imprimis *Cephalica & nervina* in præcedenti thesi nominata, &

& Spec. contra Apoplexiam Augustan. verbo: Sp. *Aca* volat. Ol. *□*sa, attenuantia, penetrantia, suscitantia &c. Impotentia Lingvæ tollitur optimè V. S. sub lingvâ instituta. Tremori conveniunt nervina cephalica & antispasmodica, Sp. animales roborantia. Borellus svadet in tremore capitis senili fimi pavonis cum ∇ vit. temperat. usum, & Decker. fl. Hyperic. & eorundem Tinct. Schenckius verò Ol. Cinnam. Possunt & parari infusus ex nervinis, ut castor. lumbric. formic. salu. beccin. lil. convall. lavendul. roremarin. &c. vid. Hoffmann. in clav. Schræder. Senibus ad præsertionem Apoplexiæ sunt utilissima succinnata, ut Ess. Succin. Sp. CC. succinat. in ∇ lavend. sumpt. Pillul. catarrhal. de succin. \ominus volat. Oleosum Sylv. Sem. Sinap. & Erus. potest & dorsum cum Sp. \square & Ol. juniper. nares verò & bregma cum Ol. rut. bals. Apoplest. \ominus volat. oleose Apoplestic. inungi.

THES. LVII.

Ne Partus autem hic mancus vel mutilus videatur, juxta methodum consuetam, Diætam etiam brevibus annotatam, quæ est nihil aliud, quam legitima VI. Rerum Nonnaturalium observatio. Res Non-Naturales definit cum Oratore Medicus, quod sint res, quæ vel prodesse vel obesse possunt, licet ipsæ in se quoque naturales sint, dicuntur enim sic respectivè, intuitu rerum naturalium constituentium, & p. n. destruentium inter quæ sunt mediæ, & corpus jam constitutum conservant vid. Cic. in Offic. l. 2. Wedel. Physiolog. S. s. c. 10. Jonston. Id. Med. Pract. lib. 1. Tit. 1. p. 4. Imprimis autem diætæ legitima Senibus convenit. Diætæ enim inquit Fabricius ap. Sim. Paul. Q. B. p. 248, Senectutem alit, non multa Medicamenta. Hinc Senex gravis severæque disciplinæ diæteticæ imitator sibi valetudinem quasi obstringit beneficiariam, & à vivendi bona ratione impetrat facilius senium, ut adagium Hispanicum indicat :

F 2

Si

Si quieres vivir sanō
Harte viejo temprano.

Abeant igitur *Paracelsus* & *Helmontius*, Diætæ contemptores & Heluones voracissimi, & mecum habitet *Verulamius*, qui de se lib. 3. cap. 1. Hist. Nat. sic scribit: *Natus eram parente non sene solum, sed multis infirmitatibus & nimio Medicamentorum usu contracto. Hinc à vitæ meæ initio habebam corpus adco debile, ut Medici ad unum omnes determinatè affererent, fieri naturaliter non posse, ut annum 14. attingerem: Sed tamen Diætæ accuratori usui, & fugâ studiosâ eorum, quæ mihi experiebar noxia, prolongavi ad annos 60. & non absq̃, spe bonæ cum DEO ulterius eam produram.*

THES. LVIII.

Inter Res igitur Non-Naturales primum tenet locum **AER**, qui maximam corpori senili inferre potest mutationem & alterationem, quatenus vel ambit exterius corpus, vel inspirando ore attrahitur. Hinc purus, temperatus, nec nimis crassus, frigidus, sive fetidis aut pingvibus, aliisq̃; noxiis vaporibus fit corruptus aut conspurcatus, qui si talis non sit naturâ, arte & mediis convenientibus est parandus & corrigendus, stratis nimirum in hypocaustis *fl. Salv. Lavendulæ. Rosmar. Majoran. Thym. Serpil. &c.* nec non fumo ex *Succin. Thur. Syrac. calamit. benz. Gumm. Juniper. Tacmahao.* aliisque ex his compositis accensis. *Plinius* l. 5. Ep. 6. sic describit aërem Senum: *Semper aër sit calidior (unde Apricî Senes abierunt in Proverbium) & aliquo moveatur Spiritu, itâ amen, ut auras frequentius habeat, quam ventos. Talis sist, multos videas Senes, Avos, Proavosq̃, jam juvenum audias fabulas veteres, sermonesq̃, majorum, cum veneris illo, putes alio te seculum natum. Estate autem & autumno calido, Senes optimè degunt, vid. Hippocr. Aph. 3. & 5. f. 5. & Idem Aph. 13. f. 3. dicit. Si hyems austrina & valdè pluviosa erit, verò plius justo siccum, vel aquilonium, Senibus defluxiones orinatur brevè interficiens.*

Senes

Senes igitur tempestate frigidâ, pluviosâ, domi & intra domum, atque etiam intra cubiculi limen se contineant, contra Aeris injurias vestibus benè muniant, imprimis regionem cordis & ventriculi.

THES. LIX.

Sic & in ALIMENTIS Senes cautè se gerant. Eorum mensa sit frugalis in concoctu facillimis, atque optimis & eva-
 chymis cibus, humiditate quâdam conjunctis; his enim non
 modò vires reparantur, sed & obstructions alvinæ præca-
 ventur: Qualia sunt juscula caponum, pulli galinacci, turde,
 alaudæ, lepores, urogallæ, perdices, caro vitulina, agnina, ova recentia
 sorbilia. Ouum tale rârurum sanguinis generare, quantum pon-
 derat, dixit Avicenna & Hippocr. l. 2. de vict. rat. Ova gallina-
 rum validum quid & nutriens & inflans habent. Validum qui-
 dem, quoniam animalis generationem continent. Nutriens
 verò, quod in pullo lactis rationem habeat. Inflans autem,
 quia ex parva mole in multam diffundantur. Panis sit pu-
 rus, fermentatus benè & excoctus: Præterea copiosè non in-
 gerant alimenta, sed repetitis vicibus, mane nimirum & sub
 vesperam præter prandia consveta aliquid salubrium, molli-
 umque ciborum degustent, verbo, comedant, quando esuri-
 unt, Hipp. 1. Aph. 13. non autem copiosius, quam digerere va-
 lent, aliàs calor ipsorum exiguus imbecillis & impar facile
 exstinguitur, obruitur & suffocatur, Hippocr. l. 14. de vict.
 rat. Non dixerit hinc illos oportet ut edant sed edere ut vivant.
 Sic cibus, si sunt edentuli, benè cultro incidatur, vel alio mo-
 do comminatur. Condiantur & cibi cinnamomo, mace, zina-
 gibere, pipere, roremarino, salivâ, Majoranâ, cardamomo &c.
 Non inutilia etiam senibus sunt juscula ex herbis, radicibus,
 floribusque recentibus contra causas incusatas directis, aro-
 maticis alterata ob saporis gratiam, facilemque digestionem,
 virtutem tam alimentosam, quam medicamentosam variam,
 humectantem, temperantem, calorem augmentem &c. vid.

Sebix. Tr. de Alim. Ad Humidi nativi defectum optimè
 conducit vini, vel per se, vel cum plantis cephalicis infusi,
 moderatus usus, ob egregias, quas possidet, humectandi,
 calorem fuscitandi, & vigorandi, aliasquè plures virtutes.
 Hinc vinum dicitur Lac senum, cum substantialiter hume-
 ctet, qualitativè verò exsiccat. Vinum scribit *Plat.* l. 2. de
 leg. *DEUS* hominibus quasi auxiliare adversus senectutis austeri-
 tatem in pharmacum largitus est, ut rejuvenescere videamur, & ma-
 stitia nos capiat oblivio. Non nimis verò sit generosum, vel
 non adeò calidum & siccans; habent quidem senes multum
 humidi, sed excrementitii: Nec sit nimis crassum, acidum
 & vetustum. In Cerevisia est succus alimentosus dulcis &
 refectionis, qui ab hordeo dependet & partem sanguinis
 balsamicam restaurat. Eligenda autem est talis, quæ bene
 est defæcata, nec nimis calida & generosa, nec nimis tenuis,
 sed media & temperata, quæ bonum succum alimentosum
 dulcem habet. Generosa enim nimis exsiccat, tenuior verò
 cruditates inducit. Hinc senes nostrates *Hallenenses*, *Wetti-*
nenenses &c. à cerevisia *Wettinensi* (*Keuterling* dicta) longè
 melius degunt, utpotè potu temperato & subdulci, quam à
 generosiori & amaricante. Licet Adversarii quidam ex lu-
 cri potius, quam sanæ mentis ratione, hanc cerevisiam ceu
 frigidum potum, non solum senibus, sed & aliis hominibus
 dissuadeant, cum tamen omnibus omninò hominibus, qualis-
 cunque sint constitutionis & ætatis, ut ex longa annorum ex-
 perientia cognovi ob aquæ aperientis bonitatem, (quæ hu-
 mores acres per alvum & urinam copiosè educit) legitimam
 suam fermentationem & defæcationem, succum suum ali-
 mentosum γλυκύον sit saluberrima, ut in *Zythepsia mea Keu-*
terlingiana cum Deo & die clarius & accuratius demonstrabo.
 Verbo, Generosi & Spirituosi potus sub moderamine medio-
 critatis à senibus usurpentur, ne eos prosternamus, quos
 fulcire debemus ex nimia spirituum agitatione per generosa,
 &

& subsequente fixatione narcotica functiones omnino oboleantur. Potest & liberalior potio nonnunquam concedi senibus, non ut mergat illos, sed ut deprimat curas, & ab imò animum moveat: Non verò deveniendum usq; ad ebrietatem, ut *Gal.* Hinc malè mali illi Medici consulunt miserimis, ut nonnunquam ad ebrietatem & vomitus usque in se ingurgitent potùs copiam, cruditates enim hoc modo cruditatibus cumulantur, & miseri illi homines, jamjam impotentes, redduntur impotentiores, infirmioresque & à peccatis suis licentiùs perpetratis absolvuntur ægerrime. Sic potum nocturnum in senibus suspectum reddit *Bartholin* in A. H. V. 2. O. 105.

THES. LX.

Somnus paulò longior, ut & meridianus senibus concedendus, cum vires totius corporibus notabiliter restauret, & eorum siccitatem humectatione corrigat; hinc & Somnus vita senum vocatur: Non autem sit nimius, nimium enim dormiens senex juxta *Hippocr.* rarò quid sibi boni ominatur. Vigiliæ si exhibent molestiam, somnus promoveatur emulsion: ex *amygd. dulc. pistac. &c. lotionib. pedum somniferis &c.*

THES. LXI.

Danda etiam opera, quantum fieri potest, ut senes antepastum deambulando sese moveant, sed citra corporis lassitudinem, quia ut plurimum eorum corpora sunt cacochymica, quæ facillè à motu nimio & intempestivo noxam acquirere possunt vid. *Hippocr. S. 2. Aph. 48.*

THES. LXII.

Nullus oritur affectus animi, quin cum sanguine spiritus afficiat; non igitur concedendus iis locus, cum exiguum illum adhuc superstitem calorem facillè suffocent & humidum absumant, licet *Hippocr. 2. Epid. 4. t. 24. Iram frigidis, piruitosis & cachecticis* commendet, quia & interdum bonus dormitat *Homerus.*

THES.

Præstat in senibus alvus adstrictior, quam laxior, dicit Hippocr. S. 2. Aph. 20. danda tamen opera, ut pignior sui officii admoneatur laxantibus, ut Decoct. Prunor. adject. aliquot gran. diacryd. fol. Senn. Crystall. vel Crem. ꝑ. pom. borsdorffian. cum croc. butyro, melle salutaris &c.

Non omittendum & hic Veneris Exercitium: Solent autem voluptates ejusmodi in senibus *υπομαεγειναι*, quod dixit Plato, ad quid autem in illa *υαεγειναι* conducant vegetæ uxorculæ, docet Aristotel. qui ignem amatorum *υαεγειναι* & *υαεγειναι* esse ait, cujus lumen per se extingvitur. Vigorem enim lumenque ingenii non tantum extingvit libido, (unde de M. Antonio amore correpto Cleopatre, Plutarch. Animus Ejus ait, *in ipso moriebatur, ut in corpore Amica viveret,*) sed & vires atterit, consumitque calorem nativum, humidumque primigeniū exhauriendo. Hinc veneri qui sunt addictiores, pallent, langvent, ad graviora, magisq; seria tractanda negotia profus inepti sunt. A Veneris rebus itaque abstineant Senes, quia accelerare valent dulcissime mortem, sicut dici solet: *Non esse mortem mitiorem, quam ubi Senex juvenulam ducit.* Nec sibi perfvadeant, quod stimulantia *αρετα* hoc exercitium juvent, & ab ejusmodi assumtis confortativis gratiam juvenularum conjugum sibi concilient, sed sciant, quod ridiculo magis effectu & pudore reddantur infeliciores, dum ob laxiorem vesicularum cum Intestinis consensum, foedâ illuvie non rarò & conjugem & lectum conspurcent. Fomenta quidem viva illis abesse non possunt juxta exemplum Davidis.

In genere quisvis Senex in Diata suimet ipsius fit Medicus, utpote qui multum experiendo cognovisse se gloriatur, ne ista Seneca verba Ep. 93. p. 769. sibi sint injuriosa. *Nihil cura pius est, quam grandis natu Senex, qui nullam aliud argumentum habet, quod prober, se diu vexisse, præter ætatem.*

DEO SOLI GLORIA.

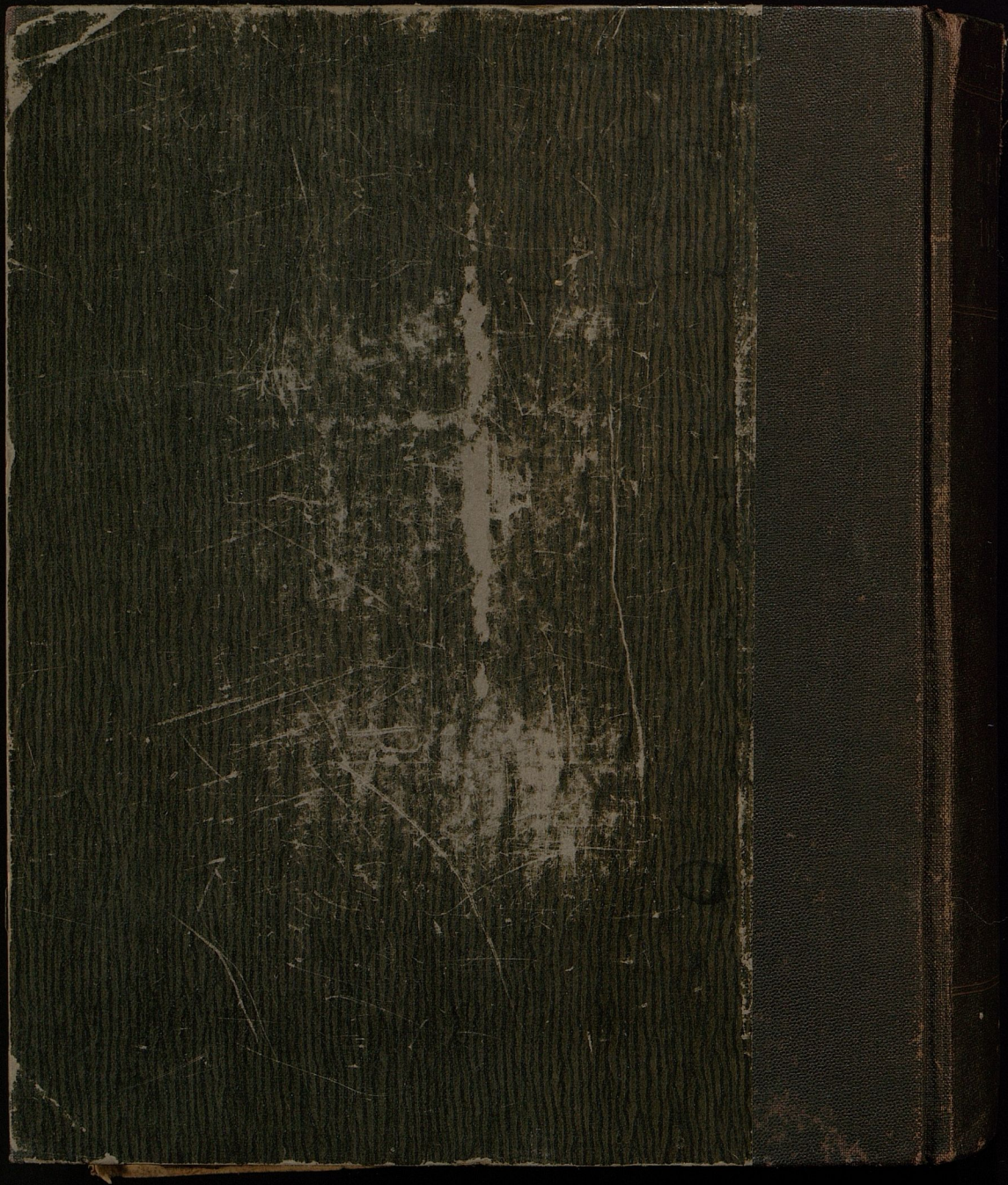

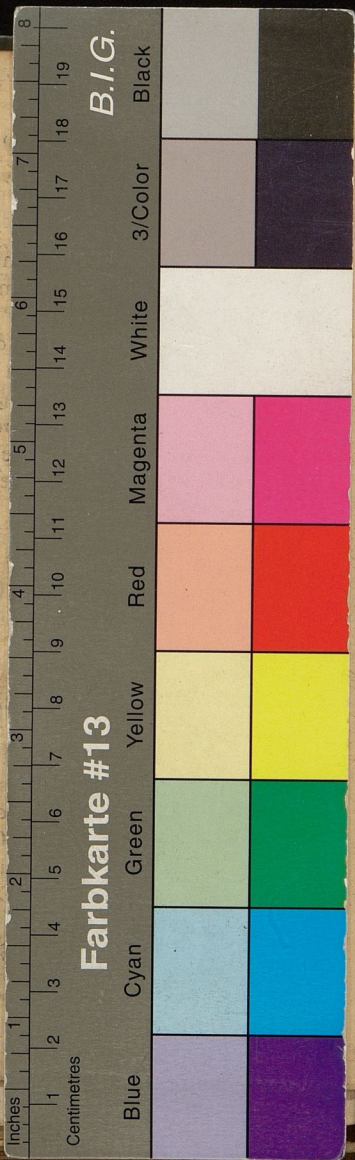
ERFURT, Diss.) 1630/32

Sb.

1077

DEO DUCE ET AUSPICE CHRISTO!
DISPUTATIO INAUGURALIS MEDICA,
DE
**AFFECTIBUS SE-
NUM SALOMONÆIS,**

Quam
AUTORITATE & GRATIOSO AMPLISSIMÆ
FACULTATIS MEDICÆ CONSENSU,
IN ILLUSTRIS ac PERANTIOQA ELE-
CTORALI ACADEMIA HIERANÆ,
SUB PRÆSIDIO
*Viri Nobilissimi, Amplissimi, Excellentissimi
atq; Experientissimi,*

DN. JUSTI VESTI,
MED. DOCT. ANAT. CHIRURG. ac BOTAN. P.P.
CELEBERRIMI, FACULTATIS MEDICÆ ASSESSO-
RIS & p. t. DECANI GRAVISSIMI,
Domini Patroni atq; Promotoris sui obsequiosè

colendi,
PRO
LICENTIA
*Summam in Arte Medica Adorem Apollinarem,
Honores supremos & Doctoralia Privilegia rite capessendi,
Publicæ ac placidæ Eruditorum censura sinit.*

AMBROSIUS Stegmann/

Wettinō Saxo,
IN AUDITORIO MAJORI HORIS CONSVETIS,
Ad diem Maji Anno 1692.

ERFURTI, Charactere KINDLEBIANO.